

Enriko Aav:

„Kui sa oled juba kolm aastat kommi jaganud, siis vast on aeg midagi muud proovida.”

Loe lk 10-13

My Way
Lk 8-9

Spikerdaja päästmine ei ole
spikerdaja enda asi
Lk 15

Suveülikool Norras ja
Sloveenias
Lk 17-19

Masuistide ehk
kriisisüvendajate tõrjumine
Lk 14

Kuus küsimust
investeermise kohta
Lk 16

Õppides Austraalias
Monashi ülikoolis
Lk 23-24

Sisukord

Peatoimetaja veerg	2
Uudised	3-4
Millega tegeleb ja mis allüksused moodustavad EBSi üliõpilasesinduse?	5
Alustame 21. õppeaastat ilusate uudistega ja hea tujuga!	6-7
My Way	8-9
Enriko Aav: „Kui sa oled juba kolm aastat kommi jaganud, siis vast on aeg midagi muud proovida.”	10-13
Masuistide ehk kriisisüvendajate tõrjumine	14
Spikerdaja päästmine ei ole spikerdaja enda asi	15
Kuus küsimust investeerimise kohta	16
Suveülikool Norras	17-18
Mis on suveülikool?	19
Summer university in Slovenia.	19
Parvematk 2009	20-21
Kuidas möödus üliõpilasesinduse suvi.	22
Õppides Austraalias Monashi Ülikoolis. .	23-24
Galerii: Esinduskogu väljasõit Hiiumaale . . .	25
Galerii: EBSi Lahtiste Uste ÖÖ	26
Tudengiristsõna	27

Toimetus

Peatoimetaja: Liisi Poomann

Küljendaja: Piret Lain

Keeletoimetajad: Killu Paldrok, Nicola Hijlkema

Fotograafid: Margus Press

Toimetus: Andreas Tiik, Mari-Liis Kärpuk, Liisa Toomlaid, Annika Neumann, Lusine Allahverdjani, Ardi Ravalepik, Eve Müür

Kirjutage meile: tudengileht@ebs.ee

Helistage: 665 1365

Või astuge läbi: ruum 208

Väljaandja: EBSi üliõpilasesindus

Trükk: EBS Print

Tiraaz: 1000

Lõpp on uue algus

Uus semester on taas käes ning on aeg suvistest tegemistest järgmisesse õppeaastasse suunduda. Mind teeb rõõmsaks, et paljud Tudengilehe artiklid jutustavadki sellest, kuidas keegi oma suve veetis. Eriti huvitav on lugeda retkest Santago de Compostelasse Hispaania läänerrannikul, mille võttis ette meie Erasmus koordinaator Eve Müür. Mis võiks olla veel ilusam, kui lihtsalt matkata jalgsi läbi terve Hispaania põhjaranniku, kohates erinevaid inimesi, paiku ning samal ajal mõtteid mõlgutada. Nagu Eve, soovitan minagi haarata kinni võimalusest ja võtta osa sellest kaunist rännakust.

Seekordne Tudengileht jutustab kogemustest suveülikoolides, parvematkast mööda Koiva jõge, üliõpilasesinduse liikmete suvistest seiklustest – hetkedest, mis teevad õnnelikuks ega unune pikaks ajaks. Kahjuks pole kõik nii roosiline, kui pealtnäha näib. Artiklid masuismiteooriast ja spikerdamisest EBSis toovad meid jällegi maa peale tagasi ning panevad tõsiselt mõtlema, mis olukorras me oleme ning kuhu edasi liikuda. Erinevaid arvamusi on liiga palju, et ühele seisukohale kindlaks jääda.

Erakogu

Liisi Poomann.

Igatahes lugege, mõtisklege, tehke õigeid valikuid ning keskenduge õppimisele ja aktiivsetele ettevõtmistele. Usun, et meie rektori Peeter Krossi tervitused nii eesti, vene kui ka inglise keeles annavad inspiratsiooni järgneva semestriks ja ka kogu õppeaastaks.

Alati Teiega

Liisi Poomann

5 Tips for Finding and Keeping a Bank

- Understand the basics. Large or small, banks are interested in the same fundamentals—such as cash flow, collateral and the viability of your business.
- Sell the bank on your company. Provide solid information on its financial history, your business plan, and information about the kinds of loans you need and the terms you want.
- Look for a good fit. Let prospects know what kind of a relationship you want with a bank.
- Ask the right questions. Find out where decision making takes place, how many people you will have to deal with, and if the bank is open to meeting with you and your advisors fairly regularly.
- Commit time and energy to developing your relationship with the bank you choose. Get to know more than one person at the institution so that if your bank is merged or acquired, someone familiar with your business will probably still be there.

5 Tips on Forecasting the Future

- Develop meaningful sales forecasts in terms of basic business units. Predict weekly sales for the first few months and monthly sales for the first year. Consider possible scenarios, such as a 10 percent rise or fall in sales.
- Develop profiles for your products or services, customers and markets.
- Know how customers will buy from you.
- Plan how you will make your product or service available to them—wholesale, retail, direct or Internet.
- Develop a plan or strategy to follow if your sales forecasts completely miss your predictions.

Students – Speak Up!

This spring our Student Council initiated a project called “Open-up the Student Council!” with the aim to improve the readiness to include more people with different backgrounds in its everyday actions. By the end of the year 2009 ideas should be gathered and changes made.

“Open-up the Student Council” doesn’t mean opening the door of the Student Council’s room (which is open nevertheless, just come and see how can we help you ☺), but a series of brainstorming and training sessions and events taking place throughout the year. All this should end up in the situation where the Student Council – the Board, the representative body consisting of specialised representatives and the course representatives – gives everybody the opportunity to speak up and be active, regardless of their nationality or language spoken. That means that if any of our students has the wish to participate in the Student Council’s everyday actions, let it be working out the study issues or organizing something for a smaller group of people, it can be easily done with the help of the SC. No more ideas and actions blocked due to language barriers, lack of information or not enough contacts. Sounds nice? Well, we are very far from the ideal and this is where we need YOUR help! Let us know what kind of difficulties you find related to the Student Council and how it could be organized better.

The future? We have a lot of different students – Estonians, Russians, Finnish, Chinese etc. By communicating each other’s way of thinking coming from different backgrounds, we can profit a lot. Whether it is in international contacts, higher quality of our education, good friends or rocking student life, this is up to everybody themselves. But in the meanwhile, let’s give it a kick-off! Speak up! “Open-up the Student Council” project is financed by Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fond, Integratsiooni Sihtasutus and Kultuuriministeerium.

EBS Student Council
esindus@ebs.ee

International BBA Accreditation Process - EPAS

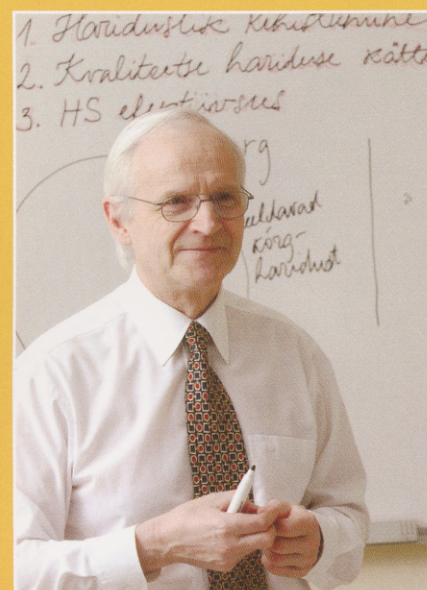
Estonian Business School was declared eligible for the European Programme Accreditation System (EPAS) accreditation process earlier this year. The International BBA programme is to be assessed by a visiting team of Deans in February 2010, and it is very important for the international recognition of our school that we should be successful. If we are, our BBA programme will be the first in the Baltic States to be accredited internationally.

The EPAS Committee is currently finalising the first draft of the so-called self-assessment report, which will be submitted to EPAS in December, and will serve as the basis on which the expert team will judge our programme. In order to help with the document, Professor Alan Blackburn, a member of the EPAS Committee, and Associate Dean of Oxford Brookes University Business School, will be visiting EBS. On 22nd September, he will hold a seminar on the EPAS process, and all students are invited to attend the presentation, since they will be part of the assessment process and will be interviewed by the team in February next year.

On 23rd September, Professor Blackburn will be talking about Oxford Brookes, with which we have an exchange programme.

More detail about both these events will be advertised nearer the time.

Finally, we are also very proud that the former Rector of Estonian Business School, Professor Olav Aarna, has been appointed to the Awarding Body of EPAS, run by the European Foundation for Management Development (EFMD) from Brussels. This recognises the international expertise of Professor Aarna, who will now serve with the Deans of other prestigious institutions worldwide. EPAS is an important tool to improve the quality of business programmes in universities and business schools (<http://www.efmd.org/index.php/component/efmd/?cmsid=070112rpku>), and EBS is happy that a member of its faculty will contribute in this process.

Olav Aarna hariduspoliitika loengus.

Erakogu

Estonian Language and Culture

Estonian Business School welcomed 17 students from Europe to the Erasmus Intensive Language Course (EILC) "Estonian Language and Culture" on August 10-28. The course was taught by EBS language teachers Ülle Raid and Anne Lelumees, and financed by the European Commission and Estonian Government. The participants in the course from France, Germany, Italy, Latvia, Poland, Portugal, Spain and Turkey studied Estonian language and visited different places of historical and cultural interest in Tallinn and Estonia, such as Tallinn Old Town, the Parliament of Estonia, the art museum KUMU, Tartu and Saaremaa.

Uudised

16. septembril konverents „Palga Päev”. Ebsikatele on pakkuda 2 tasuta kohta ja lähemat infot leiad aadressidelt www.career.ebs.ee või www.konverentsid.ee.

Vastavalt Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri hindamisnõukogu ettepanekule sai Estonian Business Schooli (EBS) juhtimisteaduste doktoriõppekava täisakrediteeringu.

EBSi üliõpilasesinduse juhatus jätkab sügisest kahe liikmega. Juhatuses lahkus Raido Õunapuu.

Estonian
Business
School

New exchange students at EBS

Forty eight exchange students from 14 different countries are starting their studies at Estonian Business School in the Autumn semester 2009/10. The students come to EBS either within the framework of the Erasmus Programme or based on bilateral agreements between EBS and its partner universities outside Europe. The biggest groups of students are coming from France, Germany and Italy. Also there are several students coming from Austria, Belgium, Hungary, Spain and Turkey. Australia, Finland, Netherlands and Sweden are sending one student to EBS in the coming semester. We are also looking forward to having the first students from Georgia visiting us. Welcome to Estonia!

On Wednesday, 16th September at 17.00 – 18.30 in room 400-D Anneli Hallik and Ivan Altuhhov, the first EBS students to study at Lancaster University Management School (LUMS) on the Double Degree Programme, will speak about their first year's experience at LUMS and give advice to those students of EBS who want to apply for the programme.

Further information is available at: eve.myyr@ebs.ee

Preliminary Announcement

Tuesday, 15th September 2009 – 12 noon

HE Mr Nika Gilauri, Prime Minister of the Republic of Georgia, will be speaking at Estonian Business School during his first official visit to Estonia. The public lecture will take place at 12 noon in the EBS Aula and students and staff are cordially invited to attend.

ESN Tallinn events September 2009

3.09	21.00	Movie evening
5.09	13.00	City game
6.09	12.00	ESN Tallinn goes kayaking
8.09	19.00	ESN meeting
11.09	23.00	Welcoming party
16.09	19.00	Tandem Café
21.09 - 24.09		Student Autumn Days
22.09	19.00	ESN meeting
29.09	19.00	Erasmus Quiz I

Eesti üliõpilaste välismeistrivõistlustel tennises 2009 olid ebsikad edukad – PALJU ÕNNE!

Kaspar Kägu ja Jevgeni Sergejev jõudsid meespaarimängudes finaali. Jevgeni Sergejev saavutas meeste üksikmängus VII koha. Tiia Savimägi saavutas naisharrastajate liigas II koha. Kokkuvõtlikult sai EBS kolm hõbemedalit ning oli Eesti kõrgkoolide seas VI kohal.

Millega tegeleb ja mis allüksused moodustavad EBSi üliõpilasesinduse?

Me kõik teame, et EBSis õppimine ei ole ainult Eesti parima majandushariduse taganõudmine või Eesti parimate õppejõudude maailmavaadete ning teadmiste omandamine.

Kandideeri EBS-i üliõpilasesindusse

Üliõpilasesinduse töötajaskond moodustub seitsmest institutsioonist: Kommunikatsioon ja IT-osakond (KOIT), Sport, International Club, Tudengileht, Karjäärikeskus ja Kammerkoor. Institutsioonidele lisanduvad administratiivtöötajad.

Üliõpilasesinduse liikmena saad ennast täiendada, koordineerida oma koolikaaslaste igapäevaelu ja teha sellega EBSis veedetud aeg huvitavamaks ja meeldejäävamaks.

Ei tasu märkimata jätta ka seda, et iga töökoht tähendab ka töötulemustest sõltuvat stipendiumit.

Üliõpilasesindusse kuulub hetkel üle neljakümne aktiivse liikme, institutsiooni juhivad institutsioonijuhid ning esindust juhib hetkel kaheliikmeline juhatus!

Hetkel on sul võimalik kandideerida järgnevale töökohtadele:

- **Ajakirjanik** – kirjutab artikleid Tudengilehte
- **Üritused** – ürituste meeskond ootab enda sekka aktiivseid ürituste korraldajaid.
- **IT-spetsialist** – tööülesanneteks on üliõpilasesinduse abistamine IT-valdkonnas
- **Äriüksus** – otsib projektijuhti.

Töökohale kandideerimiseks saada enda CV ja motivatsioonikiri aadressil esindus@ebs.ee

Kõige selle kõrvalt on EBSis õppimine muutunud elustiiliks, mida on mõnus omada ja teistegagi jagada. Kõrge kvaliteet ei puuduta siin koolis mitte ainult õppimist ja selle asjakohasust – kvaliteet on märksõna ka sellele, millega tegeleb meie kooli üliõpilasesindus.

MTÜ EBS Üliõpilasesindus on EBSi üliõpilaste esindusorgan, mis koosneb eri kursustelt valitud tudengite esindajatest ehk üliõpilasesindajatest. Esindus on EBSi iseseisev osa, kelle ülesanne on olla üliõpilaste esindusorgan nii kooli sees kui ka väljaspool, kanda üliõpilasvaimu ja koordineerida üliõpilaselu. Üliõpilasesinduse juhatus koos struktuuriüksustega tegeleb iga päev üliõpilaselu juhtimisega ning otsuste elluviimisega.

EBSi üliõpilasesinduse ülesanded on järgmised:

- panna paika üliõpilasesinduse arengusuunnad ja tegevuskavad;
- kujundada seisukohad;
- kinnitada kõik üliõpilasesinduse alusdokumendid;
- valida üliõpilasesinduse juhatus;
- otsustada teiste ühenduste liikmeks ja nendest väljaastumise üle;
- otsustada muid küsimusi, mis ei ole seaduse või põhikirjaga antud kellegi teise pädevusse.

Struktuurüksused:

Karjäärikeskus on üliõpilasesinduse üks lüli, mis vahendab tudengitele koolitusi, seminare, töö- ja praktikakohti ning stipendiume. Keskuse eesmärk on saata EBSi tudengid Eesti parimatele koolitustele ning huvitavamatele seminaridele kas väga soodsalt või hoopis tasuta. Uuri üksuse tegemiste kohta lähemalt Karjäärikeskuse uueltd kodulehelt career.ebs.ee.

Üritused hoolitsevad vaba aja täitmise eest eesmärgiga ühendada ebsikaid kogu eluks!

Kammerkoor on tudengiklubi, kus lõbusate proovide, kõrgetasemeliste esinemiste ja mitmetel (rahvusvahelistel) konkurssidel osalemisega hoitakse aktiivselt üleval enda ja teiste tuju.

Spordi meeskond ärgitab kõigiti harrastama füüsiliselt aktiivset eluviisi. Kasuta erinevaid võimalusi ning soodustusi, mida EBS koos partneritega on sinu jaoks loonud! Võta sõber kaasa ja tule trenni!

International Club, mis aitab siin õppivatel välisstudengitel Eesti eluga kohaneda ning tutvustab Eesti kultuuri. Samuti tegeleb klubi rahvusvaheliste suhete arendamise ja hoidmisega.

Tudengileht on EBSi sisene peamine häälekandja, mis ilmub kord kuus ja kajastab ebsikate jaoks aktuaalseid teemasid. Käsitlust leiavad majanduse, hariduselu, meelelahutuse, spordi ja paljud muud teemavaldkonnad.

Äriüksuse ülesanne on luua üliõpilasesindusele liikmemaksust eraldi seisvaid tulusid. Äriüksus koordineerib reklaamimüüki, samuti meenete ning sõrmuste tellimist.

Kommunikatsiooni- ja IT-osakond on vastutav igakuise ebsika digitaalse infokirja valmimise ja tudengiportaali eest. Jälgi portaali, et hoida end kursis seminaripakkumiste, ürituste, piltide ja teiste uudistega!

Igale ebsikale vajalike ürituste ja koolielu puudutavate küsimuste kohta leiad infot:

- üliõpilasesinduse töötajatelt
- ruumist 208
- tudengiportaalist www.ebsikas.ee
- kuulutustena stendil
- üliõpilasesinduse liikmete listi kaudu
- Tudengilehest
- e-kirja teel

Ruum 208

E-post: esindus@ebs.ee

Tel/faks: (+372) 665 1365

<http://www.ebsikas.ee/>

Everything is possible or at least nothing is impossible.

Alati Teie

EBSi üliõpilasesindus

Alustame 21. õppeaastat ilusate uudistega ja hea tujuga!

On saanud juba traditsiooniks, et vahetult enne õppeaasta algust rõõmustavad meie tudengitest sportlased meid ilusate uudistega. EBSi magistrand Gerd Kanter naasis äsja Berliini MMilt koju kettaheite pronksmedaliga ja meie kaks rannavõrkpalli neiude võistkonda võitsid järjekordselt Euroopa üliõpilaste meistrivõistlustel kulla ja hõbeda.

EBSi perele saabus väga tähtis ja rõõmustav uudis aga südasuvel. Meie doktoriõppe täisakrediteering sai ametliku kinnituse. Sellega on praeguseks kõik EBSi õppekavad

akrediteeritud kõige kõrgemale hindele. Kui sellele juurde lisada ka EBSi valimine eelmisel õppeaastal maailma 300 parima ärikooli hulka, siis oleme saavutanud Eesti ülikoolide seas unikaalse positsiooni. Paljudel meist suurematel ja tunduvalt vanematel ülikoolidel niisugust tulemust praegu ette näidata ei ole!

Tore on ka see, et EBSi rahvusvahelistumine jätkub tempokalt. Algaval õppeaastal õpib EBSis koos Erasmuse programmi kaudu saabuvate vahetusüliõpilastega ligikaudu 120 välisstudengit ning 20 õppejõudu meie

partnerülikoolidest tulevad meile õpetama. Usume, et EBSis õppivad eri maade noored saavad siin headeks sõpradeks ja need sõprussuhted mõjutavad positiivselt nende ettevõtmisi tulevikus.

Head üliõpilased ja kolleegid, astume uude õppeaastasse enesekindlalt ja hea tujuga!

Head uue õppeaasta algust!

Peeter Kross
EBSi rektor

Welcome back!

I hope you all had an enjoyable and restful summer.

First of all, I would like to congratulate our students who once again achieved excellent sporting results. Our Master's student Gerd Kanter won a bronze medal for discus at the World Championships in Berlin, and our two ladies beach volley ball teams again won gold and silver in the World University championships. We are very proud of them all.

At the start of the new academic year, I am delighted to welcome back our second and third year Bachelor's students, our second year Master's students, and the doctoral candidates. I also welcome into the EBS community all our new students, and wish you all a busy and happy year.

For your school, this will be an important time. First of all, we are preparing for the accreditation of our International BBA programme. Estonian Business School is the first university in Estonia whose bachelor's programme has been declared eligible for accreditation by the European Programme Accreditation System (EPAS). Many of you will be consulted during the

preparations for the expert visit in February 2010, and some will also meet the experts who wish to talk to the students studying on the programme.

As an internationally oriented school, we are delighted to welcome a good group of foreign students into the International BBA, and also the International MA programme. We hope that you will make them all very welcome, since their contribution is vital to the growth and internationalisation of EBS.

In addition, we are again hosting a large group of exchange students. These include ERASMUS students from many European countries, with the biggest contingents from France, Italy and Germany. We also have students again from Turkey, and this year we are delighted to welcome the first exchange students from Georgia, who will be joining us for the autumn semester.

In September, EBS will have the honour to host the Prime Minister of Georgia, Mr Nika Gilauri, who will give a public speech in our school at 12 noon on 15th September.

During the summer, as you can see, more refurbishing has taken place within the school.

Within the constraints of the current economic situation, EBS is dedicated to improving the environment for its students and staff. Other innovations will take place during the coming months, about which we will inform you in due time.

Finally, I would like to say a word about the economic climate in Estonia and our region. Although it is difficult to foresee how long the downturn will continue, now is a good time to concentrate on improving your knowledge and skills. EBS will support you by providing academic knowledge which will be of use in the future; we will bring into the school experts from business and academia who can give you the wider view, beyond the borders of Estonia; and we will look into ways of providing new services to help you find that job you are looking for. However, it is also up to you to do your part. Together, students, faculty and administration can create a positive atmosphere in which we can all work together to meet the challenges of the coming months.

Good luck to us all!

Peeter Kross,
Rector

Мы начинаем двадцать первый учебный год с хороших новостей и с отличным настроением!

Стало уже доброй традицией, что непосредственно перед новым учебным годом наши студенты-спортсмены радуют нас своими достижениями. Магистрант EBS Герд Кантер, на чемпионате мира по легкой атлетике в Берлине выиграл бронзовую медаль в метании диска. На студенческом чемпионате Европы по пляжному волейболу, который прошел в польском городе Гдыня, студентки EBS Кадри Пури и Наталья Братухина завоевали титул чемпионов, а Мари-Лииз Грауманн и Полина Братухина получили второе место. Важным для всех сотрудников и студентов событием этим летом стала полная аккредитация докторских программ.

Сегодня все учебные программы EBS аккредитованы на самом высшем уровне. Если добавить к этому, что Estonian Business School представлена в списке 300 самых лучших бизнес-школ мира, то мы занимаем уникальную позицию среди университетов подобного профиля. Не многие из наших университетов, более маститые и известные, имеют такие результаты сегодня.

Прекрасно, что полным темпом продолжается интернационализация EBS. 120 студентов-иностранцев приступят в начале года к обучению в нашем университете, как по обычным программам, так и по программе обмена «Erasmus». 20

преподавателей из иностранных высших учебных заведений, являющихся нашими партнерами, пополнят ряды наших преподавателей в этом учебном году. Мы уверены, что молодые люди из разных стран, найдут себе здесь друзей и студенческая дружба окажет положительное влияние на развитие их предприимчивости в будущем.

Дорогие студенты и коллеги! Начнем новый учебный год с верой в себя и хорошим настроением!

Успехов в новом учебном году!

Пеэтер Кросс

Ректор

EBSi rektor Peeter Kross.

My Way

Eve Müür

International Coordinator
eve.myyr@ebs.ee

There are so many different ways to spend your summer holiday. This summer I had the best summer holiday ever! I followed the *Camino de Santiago*. What is it, you may ask. *Camino de Santiago* or the Santiago Way is a famous pilgrims' road. The one which I followed is called the French Way, and spreads across northern Spain, but there are also other ways. *Camino* is also known in English as the Way of St James, and it is a collection of old pilgrimage routes covering all Europe, having Santiago de Compostela in North West Spain as their final destination. Pilgrims from all over the world have been walking on the routes for more than 1000 years already. Usually people follow the way on foot, but almost 20% of all pilgrims do it by bicycle nowadays.

The French Way traditionally starts in St Jean Pied de Port and ends in Santiago de Compostela about 780 km later. I was told that it takes at least four to six weeks to walk through the whole road. And as my vacation was not so long, I had to make a compromise plan and choose what parts of the way to walk and where to skip and use the bus. Actually it is quite common that people walk the whole way through doing it over many years. Students and retired people can afford to travel from the beginning to the end as they have more free time. Many people walk the *camino* for religious reasons, but many do it just for themselves. Walking hundreds of kilometres gives you the opportunity to think a lot and deal with your own thoughts and dreams. Now I want to share some bits and pieces of my *camino*.

My Way started in St Jean Pied de Port. Actually it started by flying with Ryanair from Riga to London and from there to Biarritz in southern France. Together with my cousin, who was my companion on the way, I arrived in the picturesque small town St Jean Pied de Port on July 8th. We got the pilgrim's

credentials from the local pilgrim office and found our first *albergue* (pilgrim hostel). The whole route is covered with comfortable *albergues* and they are always cheap, from *donativos* where you do not have to pay (but you may donate) up to 10 euro places. Some *albergues* have kitchens where we cooked our own meals, and some serve breakfast. *Albergues* are usually closed at 22.00 and everybody must leave next morning by 8.00. The pilgrim's credential is like a passport where we took date stamps from all the different places we visited, like churches, *albergues* or restaurants. On the very first day we walked 27 km mostly uphill and the *camino* took us to Roncesvalles in northern Spain. What a beautiful 27 km this was, walking over mountains, passing by small villages and stopping now and then for short moments to drink water or rest our legs. The sun was shining and it was not easy at all, but we were very happy that we managed. Every person who passes you on the road shouts "Holá! Buen Camino!", even if you meet the same people already many times.

We used to walk every day approximately

15-25 km and our longest day was 29 km. Usually we started early in the morning at 7 or 8 and then walked 5 to 8 hours. It really depended on the weather how long we could walk. If the sun was very hot and the landscape was dull, it was not good to walk too long, so we used to have our *siesta* then. I love all the places we visited but one of my favourite *albergues* was in Arre, this is just 4 km before Pamplona. The Arre *albergue* was in a monastery and all pilgrims who stayed there formed like a friendly family. People cooked together, talked about their lives while sitting and relaxing in the courtyard of the monastery, made plans for the next walking days and just had a good time. We walked through Pamplona on Sunday, July 12th, just after the last day of this year's *San Fermin*, the famous running of the bulls. The city looked terrible as most of the crowd who had partied the previous night were sleeping on the streets and in the parks all over Pamplona. We rushed out of the city and got our next date stamps from the University of Navarra. Back to nature, so good!

In one of the next *albergues* at Lorca we met a student from Paris who was walking

Moment of rest in the mountains of South France.

his second *camino* and over cooking dinner together we got a lot of useful advice from him for the future days. He also recommended what part was the best for us to use buses and we followed his advice. After having walked eight days and 164 km we moved on by bus from Logroño and we had to spend one full day on buses in order to continue our way from Sarria. Our ninth *albergue* was in Burgos, in a city hard to forget because of its huge cathedral, nice promenades and special atmosphere. Our “five-star” *albergue* there, which cost us 3 euros, was the most modern *albergue* on our way. Our eleventh *albergue* was in Portomarin, a city with very special architecture and unique church. In Portomarin we met a man from the Netherlands who had started his *camino* in February from in front of his own house, so he had walked already six months. We shared a dinner and it was quite interesting to talk to him.

I must admit that the biggest value of the *camino* for me personally was meeting all those people on their way, on the *camino*. There were many people just walking alone,

men and women, old and young, black and white. There were families walking their *camino* together. The most remarkable family I remember was father and mother with three children, the smallest only three years old and who had to be carried in a carrier. This family was from the Canary Islands. We could see father and son walking together, or mother and daughter, two friends, young couples – all walking *Their Caminos*.

We walked our last 112 km from Sarria to Santiago de Compostela and this part of the way was much more crowded. The closer we got to Santiago, the more pilgrims we saw on the roads. In some places it was already difficult to find a place in *albergue*. We simply had to walk to the next place on the road then. In a city called Melide we visited the local museum and we were told that we were the first Estonians ever visiting this museum. On our 12th *camino* day we walked 29 km and somehow it was one of the most difficult days. The last place we stopped before Santiago was St Irene, 23 km from the last destination. No big deal, but the last day

started with heavy rain for us. The good thing was that it was the first and the last day during our whole trip when it rained. But the bad thing was that it really rained all day long. So we were marching the last 23 km being wet as kittens while all the nice *camino* roads had turned into rivers. Finally, finally we arrived, all wet but happy, to Santiago de Compostela, it was July 22nd. We stayed there for three more days to follow the Santiago festival which ended with most impressive fireworks in the Santiago cathedral square on July 24th – the Day of St James. It was only in Santiago when we met the first Estonians during our three-week journey. My plans for the next summer have been made...

If you are interested to know more about *Camino de Santiago*, you are welcome to read about it from internet at www.caminodesantiago.me.uk. The website includes a description of different routes, a packing list for pilgrims, information about pilgrim hostels, Camino Forum and Camino Blog. Find out and maybe we will meet on those routes next summer!

Starting the journey of 276 km.

Enriko Aav: „Kui sa oled juba kolm aastat kommi jaganud, siis vast on aeg midagi muud proovida.”

Mari-Liis Kärpuk

Mõnele tekitab sõna maksuamet külmavärinaid, teised on selle pigem asendanud fraasiga „sõna-mida-ei-nimetata”. Pärast järgnevat intervjuud Maksu- ja Tolliameti peadirektori Enriko Aavaga kasvab loodetavasti ka kolmas ja suurim grupp inimesi – neid, kes võtavad seda organisatsiooni kui vajalikku ja heasoovlikku ühiskonna liiget. Loe ja saad aru, et Maksu- ja Tolliamet, keda usaldab 75% Eesti elanikest, ei ole koletis printsesside hulgas.

Kogu teie karjäärireedel on seotud Maksu- ja Tolliametiga. Kuidas te selle asutuse juurde sattusite?

Kui ma Tallinna Majanduskooli lõpetasin, siis enne lõppu oli ette nähtud praktika. Mina sattusin Maksuametisse Kohtla-Järvele (oma sünnikohajärgi). Sealt pakuti, et kooli lõpetades läheksin neile tööle, võtsin pakkumise vastu. Alustasin ameti karjääriredeli madalaimalt astmelt, inspektorina Kohtla-Järve linna maksuametis. Tööülesanne oli ettevõtjatelt deklaratsioonide vastu võtta ja neid maksustamist puudutavates küsimustes nõustada. Huvitav periood oli töö maksuinspektorina Kiviõli linnas – suhtlesin seal kõikide ettevõtjatega. See oli aeg, kui riik oli noor ning kõigi jaoks oli maksude maksmine ja deklareerimine väga uus teema. Nii et selgitamist oli palju. Edasi oli mu tegevus enam seotud kontrolli ja järelevalve valdkonnaga – olin ametis suurte, üleriigiliste juhtumitega tegelevas revidentide grupis, seejärel vastutasin juba osakonnajuhatajana kogu kontrollitöö korraldamise eest. Väga huvitav kogemus oli uue struktuuriüksuse, Maksupettuste Uurimise Keskuse (nn maksupolitsei) asutamine ja käimalükkamine, olin selle esimene direktor. Nüüd olen jõudnud oma ametiredelil tasemele, millest Maksu- ja Tolliametis enam kõrgemale liikuda ei saa.

Millised on Maksu- ja Tolliameti peadirektori tööülesanded?

Minu ülesanne on kaasa aidata sellele, et organisatsioon oma ülesandeid ja eesmärges täidaks. Olen võtnud positsiooni, et üks inimene ei saa olla targem kui 2000 kokku.

Meie tegevusala ulatub piltlikult öeldes kommi jagamisest vangipanemiseni ja seetõttu ei saa olla nii, et tippjuht on kõikides küsimustes kõige kompetentsem. Mina püüan

Enriko Aav selgitamas, miks maksud vajalikud on.

luua tingimused, et igas meie üksiktegevuses oleksid olemas kõige pädevamad inimesed, kes oskavad ja tahavad erinevaid küsimusi lahendada. Samuti seisab hea selle eest, et kõik teaksid, kuhu on lõõdnud „post“ ehk eesmärk, mille poole meie amet püüdleb. Selleks koostasime oma praeguse strateegia formaadis, mis võimaldab igal töötajal selle endale kergesti selgeks teha. Mahutasime strateegia taskukalendri formaati, mille iga töötaja saab rahakoti vahelt välja võtta ja oma igapäevaulesandeid täites on tal võimalus alati järele vaadata, kas see, mida ta teeb, on ikka meie strateegiliste eesmärkidega kooskõlas. Paljud organisatsioonid on hädas sellega, et töötajad (ja vahel ka juhid) ei tea ettevõtte strateegiat ning seetõttu jäävad head mõtted ellu viimata. Loodetavasti meie strateegiaga, mis on teadlikult koostatud selliselt, et ta mahuks A4-le, sellist probleemi ei teki.

Kas siiani olete oma tööga rahul olnud?

Ma ei ütleks, et ma kõigea rahul saan olla, selles mõttes, et kogu aeg on nii palju vaja teha. Kui vaadata ameti arengut suures plaanis, siis minu meelest on palju ära tehtud. Me küll oleme ja jääme väga tsentraliseeritud organisatsiooniks, aga hea on näha, et enam ei pea mina kinnitama Põlva büroo WC-poti loputuskasti remondi eest 24 krooni maksmist, vaid otsustamine on viidud võimalikult töötasandi lähedale.

See võimaldab juhtidel pöörata enam tähelepanu olulistele küsimustele.

Rahvusvahelisel tasandil oleme saavutanud väga hea maine – Eesti on juba kolmandat korda valitud Euroopa maksuhaldurite organisatsiooni IOTA juhatusse. Meie heale mainele annab juurde seegi, et kuigi me pole veel OECD liige, kutsuti Maksu- ja Tolliameti inimesed sügisel toimuva teenindusvaldkonna konverentsi paneeli. Põhjuseks see, et Eesti on niivõrd hea e-deklareerimise kogemusega ja meie teadmistest ollakse huvitatud ka enam arenenud riikides.

Väga oluliseks saavutuseks pean seda, et üle 75% Eesti elanikest usaldab Maksu- ja Tolliameti. Oleme viimastel aastatel stabiilselt riigiasutuste esiviisikus. Eespool meid on arusaadavalt Päästeamet ja Piirivalve.

Meie organisatsiooni arendamise praegusteks märksõnadeks on protsessipõhise juhtimise ja tegevuspõhise kuluarvestuse juurutamine. Palju tööd on siin juba tehtud, kuid kõvasti ka teha. Ikka selleks, et meie tegevus oleks

efektiivselt korraldatud ning maksumaksja saaks ametisse paigutatud rahast maksimumi.

Kui võtate tööle uue inimese, siis milliseid isikuomadusi temasa näha tahate?

Kindlasti on oluline, et inimesel oleks tugev soov midagi olulist ära teha ja ta tahaks kuhugi jõuda, n-õ missioonitunne. Me püüame panustada sellele, et inimene areneks ise ja seeläbi arendaks ka organisatsiooni. Sellepärast julgustan inimesi oma töökohta ka asutuse sees vahetama. Kui oled juba kolm aastat „kommi jaganud“, siis vaata, äkki tahad vahepeal mõnes teises valdkonnas kätt proovida. Nii on võimalik terve elu teha erinevaid asju, aga samas organisatsioonis. Lisaks vaheldusele tagab see inimestele suure ja vajaliku teadmiste- ja kogemustepagasi, mis muudab ta organisatsiooni jaoks tunduvalt väärtuslikumaks ja tööjõuturul läbilöögivõimelisemaks.

Samas organisatsioonis erinevate tööde tegemise kohta olete ise hea näide.

Mul on jah sellist õnne olnud. Olen iga mõne aasta tagant oma ametit vahetanud ja hoopis uue valdkonna peale läinud. See aitab kindlasti nüüdsele tippjuhitõle oluliselt kaasa.

Maksu- ja Tolliamet on üheks oma südameasjaks võtnud noored ja nende harimise kõiges, mis puudutab selle ameti töö vajalikkust. Miks ja kuidas te seda teete?

Kui ma ennist mainisin, et oleme Eesti rahva seas suure usalduse võitnud, siis eri vanusegruppidest olid just noored need, kes meid kõige vähem usaldasid. Nagu EBSis öeldakse, et noored on tuleviku tegijad, arvame ka meie, et väga tähtis on see, kuidas noored meie tegevusest aru saavad ja kuidas me nendega läbi saame. Ja üks ole tõsiasi ka see, et noored on just see kliendigrupp, kellega maksuhalduril kõige pikemaajalisemalt koostööd teha tuleb. Nüüd juba mõne aasta oleme püüdnud neile selgitada, miks makse tuleb maksta ja mida meie teeme.

Oleme spetsiaalselt noortele välja töötanud erinevaid esitlusi, käinud koolides loenguid pidamas, võtnud osa Tallinna Ettevõtluspäevadest, „Teeviidast“ ja muudest üritustest. Loengute pidajateks püüame valida nooremaid kolleege – neil on hõlpsam publikuga kontakti saada. Käsitletavateks

Aava arvates võiks inimesel olla tugev soov midagi olulist ära teha ja ta tahaks kuhugi jõuda, n-õ missioonitunne.

teemadeks on peale maksudega seonduva ka tollivaldkond – narkootikumid, tubakas jt küsimused, millea noortel võib elus kokkupuudet olla.

Millised on kõige suuremad probleemid noorte suhtumises maksudesse?

Kõige suurem probleem ongi see, et ei nähta selget seost makstud maksude ja riigilt saadavate hüvede vahel. Ja see ei ole ainult noorema põlvkonna probleem – samasugust infopuudust võib märgata ka teiste generatsioonide juures. Arvatakse, et on jah mingid maksud, ma pean oma raha ära andma ja keegi ostab selle eest endale Mercedese. Aga teisalt on see täiesti arusaadav suhtumine, kui ühiskonnaõpetuse õpikus oli kunagi maksundust kirjeldamas umbes selline lause, et „Maksuamet on selline asutus, et kui sa kõiki oma tšেকে alles ei hoia, siis nad teevad sulle trahvi“.

Kui me vaatame Rootsit või Soomet, kus maksud on väga kõrged, siis seal on inimesed rahul, kuna nad näevad ja saavad aru, et maksudest tulevad hüved, mida nad ise tarbivad.

Teeme nüüd siis noortele selgeks, et mis maksud lähevad brutopalgast maha, kuhu nad lähevad ja kui palju neid läheb.

Nagu teada, lähevad maksud maha ainult

palga sellelt osalt, mis ületab tulumaksuvaba miinimumi (2009. aastal on selleks 2250 krooni). Edasi läheb maha tulumaks 21%, töötuskindlustusmaks 2,8%. Varem läks maha ka kogumispensioni makse, mis on praeguse majandusseisu tõttu peatatud ja hetkel palgast maha ei lähe.

Peale selle maksab tööandja brutopalga summa pealt lisaks 33% sotsiaalkindlustusmaksu ja 1,4% töötuskindlustusmaksu, kuid see töötaja palgaarvestust ei puuduta.

Ärgem unustagem, et ka tarbimismaksud, nagu käibemaks ja aktsiisid, maksab tegelikult tarbija ehk palgasaaja. Kaupu ja teenuseid müüv ettevõtja on siin vaid vahendaja tarbija ja riigi vahel.

See, kuhu maksud lähevad, on väga hästi ära toodud meie kodulehel (www.emta.ee) oleval maksupuul.

Olete öelnud, et kasutate kliendikesket teenindusstiili. Milles see väljendub?

Üldpõhimõte on, et kasutame maksumaksjate kohtlemisel samasugust lähenemist nagu ettevõtja oma klientide suhtes. Püüame maksimaalselt arvestada klientide vajadustega.

Samuti üritame teha inimestele ja ettevõtetele seadustega pandud kohustuste täitmise võimalikult lihtsaks. Jagan täiesti Hollandi maksuameti ühte lausesse võetud seisukohta – me ei saa teha seda meeldivamaks, kuid saame teha selle lihtsamaks.

Näiteks saame väga hästi aru, et enamakstud maksusummad on maksumaksja raha, mis on riigi käes, ja riik peab selle võimalikult ruttu tagasi maksma. Seetõttu tagastame e-deklaratsiooni teinud inimestele nende raha 5 tööpäeva jooksul, kuigi seaduse kohaselt peaksime seda tegema alles juuni lõpuks (deklaratsioone saab teha alates veebruarist). Paberil tehtud deklaratsioonide alusel tagastame raha kuuajase viitega, mis on ka tegelikult kiire, soomlased saavad näiteks raha tagasi alles jõuludeks.

Lisaks lähtume sellest, et makse tahetakse maksta vabatahtlikult, sest oleme ühiskonnas kokku leppinud, et meil on vaja riiki, mis pakub meile vajalikke teenuseid (haridus, tervishoid, teed jne) ning et seda tuleb maksude abil rahastada. Seetõttu kaitseme väga kiivalt korrektset maksumaksjat ebaausa eest ja suuname oma jõu nendele, kes püüavad oma kohustustest kõrvale hiilida ja sellega mingit eelist saavutada. Samas tuleb eristada

neid, kes seadust rikuvad, ja neid, kellel on ajutised raskused. Viimastest saame aru ja katsume mõlema jaoks sobilikud lahendused leida.

Kuidas erinevad üksteisest kriisi ajal maksude kogumine ja n-ö normaalsel ajal maksude kogumine?

Kui headel aegadel maksud laekusid, siis praegu tuleb maksu koguda. Maksuhalduri jaoks on praegu ülesandepüstitus oluliselt keerulisem kui mõni aasta tagasi. Oma tegevuse korraldamisel seisame dilemma ees – kas olla karm või olla pehme.

Ühelt poolt võib ju aru saada, et ettevõtjal on raskused, mille põhjusteks on protsessid, mis ei ole ettevõtja kontrolli all. Ning kui anda talle hingamisruumi, siis ehk tuleb ta raskustest välja ning õiendab tekkinud võlad ära. Teisalt aga ei tohi maksude maksmata jätmine muutuda konkurentsieeliseks – see seab korrektsed ettevõtjad ebasoodsasse olukorda.

Õige vastus võib olla igal üksikjuhtumil erinev, seetõttu võtsime kuldse kesktee – seal, kus on vaja, oleme karmid ja seal, kus võimalik, aitame. Hiljuti andis IMF välja soovitus, kuidas majanduskriisis peaks makse haldama (soovitus koosnes suuremate riikide kogemustest pluss teoreetikute arvamusest) ja meie üllatuseks ei olnudki seal palju õppida, pigem see kinnitas meie valikut, mida tegime.

Miks võib alates 1. juulist väljastpoolt Euroopa Liitu sigaretiploki asemel maksuvabalt üle tuua vaid kaks pakki?

See on väga lihtne. Eesti riigil on aktsiisipoliitika, mille kaudu püütakse teatud kaupade tarbimist reguleerida ning saada selle pealt ka tulu. Loomulikult, kui meil on sellised piiriületuskohad (näiteks Narvas), kus hinnavahe imporditud ja siin müüdava tubaka vahel muutub väga suureks ja see hakkab kohalikku tarbimist mõjutama, siis tuleb midagi ette võtta.

Lubatud maksuvaba kogus on mõeldud sigarettide oma tarbeks toomisel, mitte ärielistel eesmärkidel. Seal aga hakkasid käiku minema juba süsteemid, kus buss osteti tubakat täis ja siis otsiti tasu eest vastav arv inimesi bussiga piiri ületama, et asi seaduslik paistaks. Probleem kasvas liiga suureks ning see oli üks meede, kuidas vähendada aktsiisimaksu vabalt riiki toimetatavate

sigarettide kogust.

Milline on piirkoguse vähendamise mõju siiani olnud?

Päris tugev. Salaturul on sigareti hind kolmandiku võrra tõusnud, mis näitab seda, kui suur vedu tegelikult oli ja et probleem vajas lahendust.

Kas Narvas peetud protestikogunemisel ei olnud seaduse vastu mingisugust mõju?

Eesti riigi toimimine põhineb seadustel ja me ei saa seadusi üles ehitada selle peale, et osa inimesi elatub salakaubaveost. Seega ei olnud meeleavaldusel seadusloojatele mõju.

Enriko Aav

Vanus: sündinud 15. Mail 1968

Pere: abikaasa Margit, tütre Agni 17, Sæde Liis 5, poeg Timo 7

Töökohad:

2006 – Maksu- ja Tolliameti peadirektor

2004 – 2006 Maksu- ja Tolliameti uurimisosakonna juhataja

2001 – 2004 Maksupettuste Uurimise Keskuse juhataja

1996 – 2001 Maksuameti järelevalve osakonna juhataja

1994 – 1995 Maksuameti revisjoniosakonna pearevident

1992 – 1994 Kohtla-Järve Maksuameti inspektor ja revident

Haridus: TTÜ haldusjuhtimine, magister EBSi rahvusvaheline ärijuhtimine, bakalaureus

Tallinna Majanduskool, finantsist

Üks unistus elust:

Keskkoolis õppides tahtsin astuda

Tartu Ülikooli ja õppida juristik.

Sisseastumiseksamite asemel pidin

aga minema Nõukogude armeesse. Nii

et juristi minust ei saanud, küll aga tegi

Nõukogude armee minust radisti.

Kuidas pidasite oma viimast

sünnipäeva:

Püüan oma sünnipäevi alati vabas õhus

korraldada, see on kujunenud juba

traditsiooniks. Kui möödunud aastal

korraldasin oma lähematele sõpradele ja

sugulastele väikese rabamatka, siis sel

aastal tegime metsakoristustalgud.

Millised on kõige sagedasemad ebaseaduslikud tegevused piiril?

Eks ikka ebaseaduslik alkoholi, tubaka ja narkootikumide vedu.

Mis mõtteid tekitab teis hiljutine käibemaksu tõus ja kõik sellega kaasnev?

Jah, loomulikult on Eestis maksude kehtestamisel teistsugused tavad ja „rahuajal” ei oleks nii kiireid otsuseid tehtud. Kui võtta kitsalt ainult käibemaksu tõus, siis võib kritiseerida ja öelda, et selline muudatus vajab pikemat etteaatamist. Samas suure pildis vaadates, siis milliseid alternatiive oleks olnud? Valitsusel oli valida halbade ja veel halvamate variantide vahel, aga otsus oli vaja teha, et kulud ja tulud tasakaalu saada. Kiirustamine oli halb, aga kindlasti parem kui otsuste mittetehtmine.

Õigem oleks seda kommenteerida järgmisel aastal, sest tagantjärele tarkus on ikkagi täppisteadus ja küll me siis näeme, kui õige või vale see otsus oli.

Kas meil nii ei või minna nagu Lätil, kus samasuguse seaduse tõttu tarbimine hoopis langes?

Läti tõstis käibemaksu aasta alguses ja tarbimine kukkus seal kohutavalt. Meie oskame seda öelda mõne aja pärast, sest ühe kuu andmed on veel väga eksitavad. Siiski praegu tundub, et meil ei ole Läti varianti tekkinud. Läti puhul oli lisaks veel see probleem, et

seal oli väga kõrge inflatsioon, mis hirmutas tarbijad juba varem ära.

Kas oma nooruses olite pigem protestihing või rahuliku loomuga?

Ma ei ütleks, et ma suur protestihing olin, aga eks noored ikka tahavad natuke teistmoodi olla ja nii minagi. Küll tuli ette koolidirektoriga mõttevahetusi teemal, milline võiks olla nõukogude noorele sobiv juuste pikkus ning mida sobib kanda, mida mitte. Toona valitsev topeltmoraal paistis õpilaste jaoks väga hästi silma, mistõttu minu sümpaatia kaldus alternatiivse muusika ja seltskonna poole. Leninlikku komsomoli astumisest õnnestus mul kaks aastat kõrvale hoida, siis aga surusid süsteemi eesträakijad mind ära – kuidas nii, et sa ei olegi liige, vead sellega oma klassikaaslaste alt – kui ikka klass on 100% komsomolis, siis on kooli reiting kohe kõrgem jne.

Küll aga õppisin ma suhteliselt hästi ja olen oma kooli, klassikaaslaste ning klassijuhatajaga väga rahul. Õpetaja Lehho Jõumees on minu meelest pedagoogi musternäide. Inimene, kes on tõeliselt pühendunud õpetaja kutsele. Igal sünnipäeval saan temalt õnnitluskaardi või telefonikõne. Ja ma tean, et ta peab mees kõiki oma endisi õpilasi. Minu teada tänaseni kõige populaarsem ja lugupeetum õpetaja Järve Gümnaasiumis. Klassikaaslastega suhtleme senini.

Kuidas te EBSi ärijuhtimise

bakalaureusse sattusite?

Kuna mul oli rakenduslik majandusharidus Tallinna Majanduskoolist olemas ja ma juba töötasin, siis oli küll tahtmine edasi õppida, aga õppida nii, et tööd saaks ka teha. Kuna toonased kõrgkoolid olid oma õppeprogrammidega liiga jäigad, siis EBS pakkus ideaalset kombinatsiooni õppimisest ja töötamisest õhtuõppe näol. Praegu on see küll päris levinud, aga sel ajal suhteliselt haruldane. Lisaks oli koolil väga hea maine – ta oli väga uuenduslik ja õigel ajal õiges kohas.

Millised olid teie arvates kooli plussid ja miinused?

Esiteks oli meil väga mõnus kursus. Kuna meil on seal inimesi, kes viitsivad asja ajada, siis saame siiani aeg-ajalt kokku. Lisaks kiidan väga õppetöö korraldust ja paindlikkust. Oli tunda, et õpilaste arvamust võetakse väga kuulda. Näiteks korraldasime korra allkirjade kogumise õppejõu vahetamiseks ja meie arvamust võeti kuulda ning õppejõud vahetati välja. Mõnes vanas traditsioonilises ülikoolis oleks tavareaktsiooniks võinud olla ringkaitse ja tudengite soove poleks arvestatud. Ma ei kahetse koolivalikut ja midagi negatiivset küll välja ei tooks.

Küll aga läksite magistrtrit tegema TTÜsse haldusjuhtimise erialale. Miks nii?

Seda tegin ma vägagi teadlikult. Mul oli põhimõte, et ei taha samas koolis magistrtrit teha. Igal koolil on oma hing ja suund ja kooli vahetusega saab lihtsalt mitmekesisemaid ja erinevaid teadmisi.

Millega te vabal ajal tegelete?

Vabal ajal veedan väga palju aega oma perega. Kuna nooremad lapsed on alles selles eas, kus nad vajavad väga palju tähelepanu, siis üritame ikka koos midagi ette võtta ja võimaluse korral ringi reisida. Lisaks on meil Maksu- ja Tolliametis spordiklubi, kus mina kuulun kepikõnni tiimi. Tiimi nimi on „Alati Õiguskulekalt” ja sellega teeme me igal neljapäeval väikese tiiru. Parajalt hästitoidetud musketärid oleme ja minu kaalukategoorias on see tervislikum kui mõni muu spordiala. Ilusa ilma korral püüan ka rulluisudega ringi libistada.

Aga üldiselt meeldib mulle viibida värskes õhus, soovitatavalt looduses. Selle aasta puhkusest veetsin ühe nädala telgiga metsas.

Tervislikud eluviisid kuuluvad raske töö juurde, Enriko vasakul koos kepikõnni meeskonnaga.

Masuistide ehk kriisisüvendajate tõrjumine

Ardi Ravalepik
ravalepik@gmail.com

Juhtkirjad ja arvamused trükimeedias on juba võtnud suuna masendavate ja masendavamate masuteemade vastu. Ehkki ka meedia ise armastab oma lapsi sööva elukana sünnitada just hirmu külvavaid lugusid, on tema töötajate näol tegu siiski „tavaliste” inimestega, kellest ühiskonna käekäik sõltub samapalju kui igast teisestki kodanikust. Ajakirjanikud ei ole majandus- ja poliithoobade juures, seega on nende väsitav ülesanne korrutada üha kahanevaid ja kasvavaid numbreid, mis näitavad vaid üht: langust. Küllap ka siit kerge pööre nende suhtumises.

Ent juba kriisi alguses on püütud masus näha ka positiivset – see sunnib taas üles leidma vanu ja vaimsemaid väärtusi, eemaldudes rahakesksest maailmast. Samas nivelleerub selline otsing argimurede kuhjunud probleemides. Majandusbuumi laenu pigistavad pea iga eestimaalast, kui mitte otse ennast, siis lähedasi ikka. Tavalise tööinimese seisukohast on oluline, et säiliks mingigi sissetulek ja kodu (perekonda) ei kaotaks. Seega jutud kõikvõimalikest kulukärbetest ja majandusedu püüdlevatest sammudest jäävad kaugeks.

Swedbanki majandusanalüütikud ja teisedki asjatundjad on asunud kooris ennustama uue tõusu edasilükkumist. Pakutakse välja, mida kõike peaks majandussüsteemis muutma, et maailmalõpp käte ei tuleks. Ent tekib küsimus: kas ei peaks hoopis tõkestama kriisipaanika ehk masuismi levikut, et siis seisvas vees säilitada seni loodud töökohad ja mingigi hapnikuvool. Kui suurem osa kodanikkonnast on Browni liikumise üha kestvas olekus, siis pole võimalik lahendusi leida.

Süüdlasi otsitakse spetsiifilistest üksustest ja tegelastest. Tegelikult näib „süü” lasuvat üheksakümnendate keskpaiga mentaalses muutuses, kui pangad ja paremliberaalsed poliitikud hakkasid jutlustama laenuhüvede paradiisist. Esialgu edutult, sest oli veel säilinud vanarahva tarkus laenuleivast ja laastutulest. Ent majanduse kasvuga muutusid pankade võimalused avaramaks ja reklaamid

pealetükkivamaks, laenu hakkasid saama ka väikesepalgalisel töövõtjal. Seega asuti just sel ajal looma mulli edukast ja liberaalsest majandusimest.

Käitugem teise õppetunni järel arukamalt

1998. aasta börsikrahh oleks võinud ju aimu anda, et õhulossidele rajatud süsteem kukub kokku ja oleks tarvis rajada midagi püsivamat. Siiski jätkus sellest ülesaamise järel samasugune käitumine ning mulli kese kandus üle kinnisvaraturule. Taas kasutati ära kodanike mõistetav ihalus parema elu järele. Seega võib väita, et liberaalne majandus pole sugugi hoolinud inimesest ega ka riigist, sest kõik sai rajatud vaid kiirkasumlikkusele ja säravale rikkusele, unustades tugeva tagala olemasolu. Elutempo meeletu kasv ja hetkesoovide rahuldamine muutus normiks.

Raske on öelda, kas konservatiivsem suhtumine, terve talupojamõistuse laenuvaba elu oleks praeguseks hetkeks parema olukorra loonud. Meil oleks vast vähem vara, ka üldiselt oleks me vaesemad, ent küllap ka stabiilsemad. Kiire edu on tore, ent kaotusele riskialdis. Kiire edu on tore, ent kaotusele riskialdis. Enamikule eestimaalastest ei ole ju tarvis pööraseid projekte, vaid rahulikku keskkonda, kus luua oma kodu ning perekond.

Kas praegu saaks veel midagi muuta? Masuistide, igas olukorras arvajate ja kaasajooksikute, praeguste majandussurutise mäejuhtlastajate (need samad kriisipolooideid olid kord ju suurimad optimistid) sõnavõttude taustal ei näi selleks justkui lootust olevat. Kas just lootusetuse pärast kõetakse hüsteeriat üha edasi või on see kellelegi kasulik? Alati on ju sõjast või muidu halvast olukorrast kasulõikajaid-spekulante.

Masutajad (majandussurutise tekitajad), nüüdseks aastaid võõramaised pangad, räägivad ilusaid lugusid, kuis nad ei ole huvitatud inimeste kodu äravõtmisest, samal ajal keeldudes külmutamast laenu tagasimakseid või intresse. Muidugi pole nad huvitatud kinnisvara müümisest, sest pole ju kellelegi pakkumistki teha. Seega pole lootustki sealtkandist leevendust leida.

Kogu üldise depressiivsuse taustal on peaministri suurim viga, ülioptimism, muutunud korraga tasakaalustavaks ja tarviliseks jõuks, ent temagi näikse väsima hakkavat. Lihtne tõde on ju välja öeldud, et kui üha rääkida kriisist, siis ei saa see muud

tehagi kui kasvada. Praegune aeg ja ennustuste kohaselt veel 2–5 aastat oleks ju tegelikult hea aeg pooleliolevad asjad ära lõpetada, mitte püüda varemete najal veel kõrgemaid ja uhkemaid õhulosse ehitada, st suruda kodanike ajudesse veel enam tarbimiskultuuri, sest see peaks päästma Eesti majanduse.

Mida saaks ära teha

Masutajad ja masuistid peaksid oma energia suunama töökohtade hoidmisele, mitte koondamisele, ja otsima päästet tootmises, mitte vahenduses ega mulli kasvutamises. Praegu on juba ilmselge, et töökoha olemasolu on suurem väärtus kui ülemakstus ja laenuhüved.

Seni vaid palgatööga leiba teeninutele ei ole lisaks ümberõppele muud soovitada, kui et laiendada oma tegevuse piire. Tarbides ei tohi endale liiga teha ning mõistlik näib lisarahaks või põhitööks luua väikeettevõtte. Nii mõnigi inimene oleks nõus hädaolukorras otsima üles mugavusest ja petlikust turvatundest kadunud pealehakkamise, kui ettevõtluse alustamise omakapital oleks 40 000 kroonilt toodud alla näiteks 1500 krooni peale. Soome 90ndate *lama* ajal nägi riik vaeva, et inimesed ometi julgeks ja tõesti üritaks kulude kahandamise asemel oma tulusid suurendada.

Raske on leppida mõttega, et Eesti majandus ja ühiskond võib stagneeruda, ent seisakus ei tohiks tont niha, hingetõmbe aeg kulub ära nii ettevõtjatele kui ka töövõtjatele. Innovatsioon, euro ja viie Euroopa rikkaima riigi koht lükkub küll edasi, sest turvatundeta ja paanikas mäseva ühiskonnaga seda nii ehk naa ei saavuta.

Mõeldes selle peale, kui rasketest olukordadest on ajaloo vältel välja tulnud ja ellu jäädud, siis praegune olukord virisemiseks põhjust ei anna, vaid peaks sundima liigutama, et mitte langeda tagasipöördumatusse olukorda. Praegu on igal inimesel tarvis hakata looma mingitki majanduslikku tagalat, et optimism taastuks. Kui inimesed saavad vabaks masu painest, siis masu ka taandub võrdeliselt masuistide kriisikasvatamisega. Iga eestimaalase kohus on praegu mõelda, mida saaks ta ise ära teha, et äratada eneses ja ümbritsevates optimism, mis ei tähenda muidugi edukultuse ja õhumuümise taastamist, vaid pigem läbimõeldud ja julget tegutsemist.

Spikerdaja päästmine ei ole spikerdaja enda asi

Ardi Ravalepik
ravalepik@gmail.com

Kui laiskvorst oivikuga koolimajja jõudis, oli eksamipäev juba käes. Tudengid marsivad auditoriumisse, saavad oma küsimused ning edasi valitseb järgmised tund või paar ruumis rahu ja vaikus, mida rikub vaid õrn paberisahin ja pastakate liikumine. Vaikseltilguvad oma töö valmis saanud õppurid uksest välja ja mõni jääb ehk oma aeglasemaid kursakaaslasi ootama, et muljeid jagada: kes kui palju mäletas, kes kui palju vastata suutis ja üllatus-üllatus, kel õnnestus maha teha. Tüüpiline, kas pole?

Tavaliselt on kõige oiviklikumad need, kes petisest kaastudengi vastu natuke ka häält tõstavad, kuid mõistetav, et kaebama ei jookse keegi, sest üldjuhul suhtutakse probleemi, et mis see minu asi on. Loomulikult üritab ülikool spikerdamisele jälile saada ning on kehtestanud üsna range võimaliku karistuse. Esimesel korral vahele jäädes on eksam automaatselt läbi kukutud, teisel korral peaks tudeng saama eksamatrikuleeritud. Kuid kui tihti seda viimast EBSis juhtunud on? Üksikud juhud vaid, praktikas piirduakse ametliku hoiatusega. Ei, ma ei kutsu üles nõiajahile ega täisleppimatuks. Mu jutu mõte on milleski muus.

Mida mõtleb üks spikerdaja? Ei jõudnud õppida, kuigi ma püüdsin; järgmine kord enam ei spikerda; peaasi, et hinne käes; kelle asi see on, et ma petan; milleks õppida, kui ilma saab... Aga millele spikerdaja ei mõtle? Ma petan lisaks õppejõule ja ülikoolile ka oma sõpru ja kursakaaslasi; ma võin siiski haridusest ilma jääda ning kogu kulutatud aja ja raha raisku lasta; ma olengi petis; ma rikun oma mainet teiste silmis; ma rikun ülikooli ja teiste tudengite mainet.

Jah just, spikerdamine ei ole vaid „uppuja enda asi”, see mõjutab tegelikult tervet ülikoolitait inimesi. Sest varem või hiljem tuleb kuskilt avalikuks, et see või teine spikerdas, mõni lausa viimase poolaastani välja, st et ta on tegelikult harimatu. Kui kumu läheb liiga suureks, siis kes

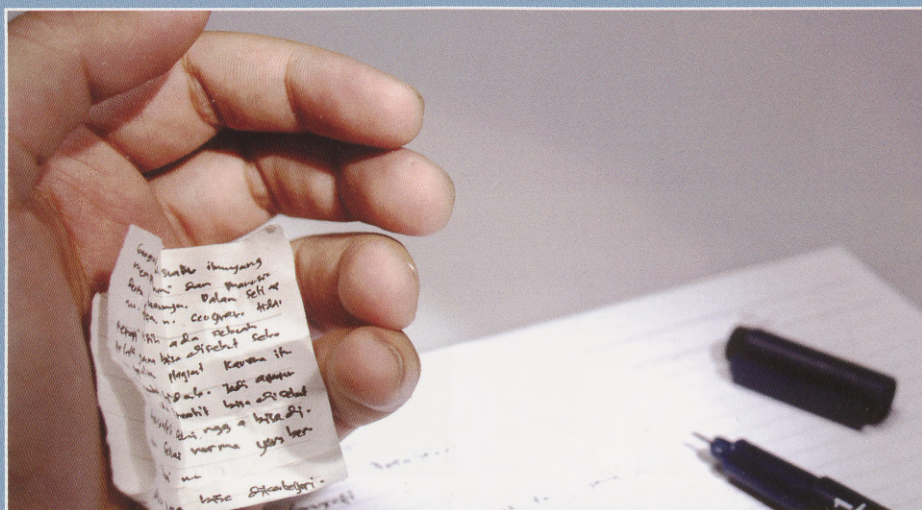
enam sellest ülikoolist lugu peab? Eks inimesed ju puutu hiljem sama haridust eeldavatel aladel kokku ja räägi omavahel, et seal koolis saab puksidega enesele lõputunnistuse. Kuidas peaks saama tööd tudeng, kes on hoolsalt õppinud ja oma hinded ausalt välja teeninud, aga keegi ei võta sind tõsiselt, sest sa oled ju sellest koolist – sealt, kus ainult spikerdakse. Tundub liialdamisena? Üleöö arengu kirjelduseks küll, kuid tilk tilga järel uuristub mainesse ajapikku auk.

Tegelikkuses ei pruugi spikerdamine avalikuks tulla, küll aga peaks olema ilmne, et inimene, kes tegelikult pole oluliselt õppida viitsinud, ei saa oma tulevastes ettevõtmistes hakkama. Kui ühest ja samast asutusest tuleb järjepanu saamatuid, siis saab ju järeldada, et vilets ülikool, kuhu ainult rumalad lähevad raha eest õppima ja ega neilegi suudeta seal midagi õpetada.

Hoolimata sellest, et eeskirjades on karistus üsna karm, lahjeneb see praktikas vaid eksami sooritamata tunnistamiseks. Nõnda eksisteerivad vaevanägijate kõrval rahumeeli ka hõlbuelu elajad. Aga nemad ei ole need kõige hullemad. „Naiivsest” ja oma tulevikku rikkuvast tudengist hullemad on need õppejõud, kes teesklevad, et nad ei märkagi mahategemist. Äkki tõesti kellegi puhul on tegu legendaarse professori hajameelsusega, kuid pigem osutub see taas hoolimatuseks oma ametiaja ja ülikooli maine vastu. Õppejõud, kes ei anna oma töös endast parimat, on ülemakstud, alamakstud või vale inimene.

Selge on, et spikerdamine on pigem ülikooli kui tudengite probleem – nemad vastutavad ausate tulemuste eest ühiskonnas laiemalt. Samas tundub, et ei taibata märgata seoseid ja tagajärgi, sest kõik inimesed on ju ühes keskkonnas omavahel seotud ning teod ja suhtumine mõjuvad igapähele. Ülikoolis peaks eksisteerima õppejõuni ulatuv spikerdamisvastane kontseptsioon. Küllap teatakse või aimatakse juhtkonnaski, millised õppejõud ei hooli muust kui et konveierilt jälle teatav hulk eksaminante läbi lasta. Meie kultuuriruumi jaoks ehk pisut naiivse Kaizeni juhtimissüsteemi põhimõtete seemendamisest oleks hindamatu kasu. Õppejõududel on tarvis näha oma tegevust laiemalt kui vaid oma aine ettekandmist. Mosaiigitükid ja tervikpilt, hammasrattad ja mootor, teate küll. On väga võimalik, et kõik tükid ei sobigi tervikpildiga, need tuleb siis asendada.

Maailmas on üheks tõhusaks spikerdamise elimineerijaks peetud *open book*’i meetodit, mis tähendab eksamil materjalide kasutamise vabadust. Raskemad küsimused ning ajapiirang sunnivad materjali läbi töötama. Eksamijärgse unustamise puhul on seesinane tudeng materjaliga juba tutvunud ja teab, kust vajalikku leida. Vähem tähtis pole ka tudengite seas lisaks karistusega hoiatamisele levitada sõnumit, et peale enda teadmiste kahjustamise kahjustatakse kaastudengite ja ülikooli mainet, nullides nii harimiseks mõeldud aja- kui ka rahakulu. Tulevikku investeerimise asemel reostatakse basseini, kus ise sees ollakse ning määratakse kõiki ümbritsevaid.

Kuus küsimust investeerimise kohta

Mari-Liis Kärpuk

Tere tulemast, kõik rebased! Olete tulnud õppima Eesti parimasse majanduskooli! Seetõttu pidasime õigeks kohe alguses teid tuttavaks teha sellega, mis majandusele aluse paneb – turgudega. Küsisime oma ala professionaalilt Kristjan Lepikult kuus lihtsat küsimust investeerimise kohta. Loodame, et kui te investeerimisega veel sina peal ei ole, siis õige pea see paraneb!

Millest tuleks alustada, kui on olemas huvi investeerida oma raha aktsiatesse?

Investeerimisega on see nagu paljude muude asjadega – kõigepealt tuleks teha selgeks teooria ning siis teadmisi praktikas rakendada. Samamoodi on see investeringutega erinevatesse varaklassidesse, olgu selleks siis aktsiad, kinnisvara või võlakirjad. Kusjuures tihti kuulen arvamust, et investeerimine oleks justkui midagi väga keerulist, kuid tegelikult on baasteadmiste omandamine üsna lihtne ning rahulik pikaajaline investeerimine pole kaugeltki tuumafüüsika. Keerulisemaks läheb asi siis, kui soov näiteks üksikuid aktsiaid soetada ja/või hoidmisperiood lühem (alla ühe aasta).

Kui lihtne on aktsiaid soetada ning kuidas see käib?

Paarkümmend aastat tagasi oli see pigem keeruline, kuid praeguseks on interneti ja finantssektori areng teinud protsessi üsna lihtsaks, pea kõik suuremad pangad pakuvad võimalust interneti teel aktsiaid osta ning see pole palju keerulisem pangaülekandest.

Kui palju peaks vähemalt raha olema, et alustada aktsiatesse investeerimist?

See on jällegi üks tegur, mis on tehtud oluliselt lihtsamaks – minimaalne investeerimiseks vajalik summa on viimastel kümnenditel oluliselt vähenenud. Alustamiseks on 5000 krooni juba piisav.

Missuguseid tasuta investeerimisportaale te soovitaksite, et jälgida graafikuid,

ostu-müügitehinguid, uudiseid jne?

Eestis saab alustada www.tarkinvestor.ee ja www.lhv.ee lehekülgi uurides, kuid kui huvi maailma finantsturgudesse sügavamalt süveneda, siis kodumaiste saitidega kindlasti piirduda ei tohiks. Maailma eri turgudel on eri saidid, kuid www.bloomberg.com-i võiks majandustudeng korra nädalas ikka lahti teha ning vaadata, mis maailma turgudel toimub, millised on liikumised ning uudisvoog.

Millistel turgudel näete enim kasvupotentsiaali järgmise kahe aasta perspektiivis?

Kui headel aegadel otsisid kõik üha suuremat ja suuremat kasvupotentsiaali, siis nüüd kriisi käigus on hakatud otsima pigem kindlat seljatagust. Ma arvan, et uut suurt buumi meil maailma turgudel lähema kahe aasta jooksul veel ei käivitu. Üldjuhul on suurem potentsiaal arenevatel turgudel, kus kasv on kiirem, kuid näiteks Hiinas on minu meelest praegustel hinnatasemetelt risk liiga suur ning ei soovitaks sinna investeerida. Seega praegu on isegi lääneriigid parem panus (seljatagune tugevam), kuid kui turgudel peaks veel üks laine allapoole tulema, siis seejärel

tasub nende riskantsemate arenevate turgude suunas rohkem vaadata.

Kuidas õppisite börsidel kauplemist ning investeerimist?

Eestis on finantsturgude kohta tugevat teadmistepagasit ülikoolist raske saada, vundament tuleb küll koolis laduda, kuid reaalselt tuleb suurem osa teadmistest siiski praktikas õppida. Internet on siingi suureks abiks: kui tahtmist on, saab õppimiseks oluliselt kergemini infot kui kümme aastat tagasi. Seega ma olengi suuresti ise õppinud ning kui sektoris ringi vaatan, siis samamoodi on talitanud ka teised. Kindlasti tasub aega pühendada raamatutele, erialast kirjandust olen lugenud ikka mitme meetri jagu.

NB! Nagu Kristjan Lepik ütles, vajab investeerimine teooriateadmisi. Selleks pakub pakub EBSi Karjäärikeskus meie tudengitele kõikidele Tark Investori investeerimiskoolitustele kahte tasuta kohta. Uuri seminaride kava juba mõne aja pärast KNK kodulehelt www.career.ebs.ee või www.tarkinvestor.ee!

Investeerimisega sina peale.

Suveülikool Norras

Lusine Allahverdjan

Millal sa hakkasid mõtlema välismaal õppimise peale ja kuidas sul tekkis mõte minna suveks just Norrasse?

Tõsisemad mõtted tekkisid ülikooli teisel kursusel, õppisin siis Maaülikoolis tootmistehnikat. Veetnud kaks suve Ameerikas ükselt uksele raamatuid müües tundus välismaal õppimine vägagi mõistlik ja saigi üheks eesmärgiks. Arvan, et punkti pani mõttele reis Hispaaniasse selle aasta alguses, kui käisin seal sõbrannal külas, kes oli sinna samuti Erasmuse programmi kaudu läinud. Norra suveülikooli sattusin tegelikult täitsa juhuslikult: ühel päeval kooli tulles märkasin tahvlil kuulutust. Lugesin selle läbi ja seadsin kohe sammud rahvusvaheliste suhete osakonda, kus mind naerataval näol tervitas väga sõbralik ja abivalmis Eve Müür, kes mind siis asjast rohkem informeeris.

Mõeldud-tehtud ja nii see läks.

Kes Sa oled ja millega tegeled?

Õpin EBSis rahvusvahelist ärijuhtimist, magistriõppe esimesel kursusel.

Ma usun, et tulevik on miski, mille ma ise endale loon. Ma püüdnud oma eesmärkide poole, elu poole, mis on täis seiklusi, väljakutseid, saavutusi, edu ja õnne. Püüan leida midagi sellist, mis paneks mind igal hommikul voodist üles tõusma. Mulle meeldib reisida, avastada ja kogeda uusi asju, kohtuda inimestega üle terve maailma. Mulle meeldib õppida ja kasvada ning ma katsun elu mitte liiga tõsiselt võtta. Elu on seiklus.

„I'm here right now with what I have and I'm becoming of what I dream to become.” Marjam Vaher

Milliseid kogemusi suvekoolist said?

Kõige väärtuslikum kogemus oligi viibimine ja gutsemine rahvusvahelises seltskonnas,

Egert Toots

Vanus: 23

Tähtkuju: Sõnn

Lemmikloom: koer

Vaba aja sisustamine: sport, sõbrad, meelelahutus, reisimine

Sport: korvpall, jooksmine, ekstreemsport

Lemmikõppejõud: Jaan Rand

Hariduskäik:

- Tartu Descartes'i Lütseum 1993–2005;
- Eesti Maaülikool 2005–2008;
- EBS 2009– ...

tudengitega, kes olid pärit 22 riigist, erinevate taustade ja kogemustega. Projekt koos inimestega, kes on pärit Inglismaalt, Singapurist, Hiinast – see on kogemus, mis kindlasti minu edasises elus kasuks tuleb. Paljud eelarvamused kadusid. Õppisin tundma

Egert Tootsi lahkumispidu Türgis.

paljude eri kultuuride kohta ja taas pidin kahetsusega tõdema, et sellist külalislahkust nagu on mujal maades, on Eestist suhteliselt raske leida. Rumeenlaste sõbralikkus ja aserbaidžaanide sõõgitegemise oskus, need on asjad, mida ma ei unusta kunagi. Tänu sellele kogemusele kasvas minu tutvusringkond üle terve maailma jõudsalt. Palju sain teada ka Norra elu-olu kohta, külastasime ka mitmeid tuntuid firmasid, näiteks Norwegian Airi ja telekommunikatsiooniettevõtet Telenor.

Kuidas leidsid võimaluse minna edasi Türgi õppima?

Rahvusvaheliste suhete osakond – ruum 104. Kunas siis veel, kui mitte praegu? Tööd jõuab terve elu teha. Muidugi peab millestki ka loobuma, aga tuleb teha lihtsalt valikuid ja mõelda sellele, mis sinu jaoks parem on ja mis sind õnnelikuks teeb.

Miks kõikidest maailma ülikoolidest valisid just selle riigi?

Tegelikult vaatasin ülikoole pigem koha järgi. Tahtsin ära külma kliimaga Eestist. Esimene valik oli muidugi Hispaania, aga kuna seal oli ainult hispaaniakeelne õpe ja ettevalmistuskursustega ei oleks ma nii ruttu valmis saanud, siis see valik langes ära. Siis jäigi sõelale Türgi. Kuna mulle sellised Vahemere maad meeldivad, siis otsustasingi selle kasuks.

Millisesse ülikooli sa kavatsed astuda ja kuidas sa seal hakkama saad?

Lähen Bilkenti Ülikooli, mis asub Türgi pealinnas Ankaras. Bilkent on esimene eraülikool Türgis, ühtekokku 12 000 tudengiga üle terve maailma. Kuna nüüdseks on mul olemas ka Norra suveülikooli kogemus, olen hea kohanemisvõimega ning alati valmis uuteks väljakutseteks. Olen kindel, et saan hakkama ning hirmu ei tunne. Usku peab olema ning leian, et ei ole mõtet muretseda asjade pärast, mille üle mul puudub kontroll.

Kuidas sa kujutad ette, mis võimalused ja avastused sind välismaal õppides ootavad?

Võimalusi ja avastusi on kindlasti palju. Meele teeb rõõmsaks see, et Bilkent pakub hästi palju erinevaid sportimisvõimalusi. Peale korvpalli saan proovida kätt ka Ameerika jalgpallis. Olen kindel, et ka Türgil endal on väga palju pakkuda, eriti kultuuri näol. Enamik Türgi rahvastikust on ju moslemid. Katsun reisida Türgi sees nii palju kui võimalik ja võtta kõik, mis võtta annab.

Mida sa hakkad seal õppima?

Rahvusvahelist ärijuhtimist. Erasmuse programm võimaldab aineid vabalt valida. Minu ained said valitud järgmistest valdkondadest: turundus, finants ja ettevõtlus.

Püüan leida midagi sellist, mis paneks mind igal hommikul voodist üles tõusma. Mulle meeldib reisida, avastada ja kogeda uusi asju, kohtuda inimestega üle terve maailma. Mulle meeldib õppida ja kasvada ning ma katsun elu mitte liiga tõsiselt võtta. Elu on seiklus.

Kas pärast tuled Eestisse tagasi? Millega kavatsed tegeleda pärast kooli lõpetamist? Mis saab Su peamiseks tegevuseks?

Plaan on pärast Türgit, see on siis jaanuaris, minna Mehhikosse õppima, see aga sõltub nüüd sellest, kas saan stipendiumi. Kooli lõpetamiseni on veel hulk aega, tervelt kaks aastat. Selle aja sees jõuab kindlasti veel väga palju ära teha. Oma tulevikku Eestis eriti ei näe, tahaksin töötada mõnes rahvusvahelises multikultuurses organisatsioonis juhtival kohal või luua enda ettevõtte.

Kus soovid oma välismaal saadud kogemusi rakendada?

Pürgides tippjuhiks või alustades ettevõtlusega.

Millise programmi kaudu läksid välismaale õppima?

Norra suveülikool ehk BI Norwegian School of Management on EBSi partnerülikooli nagu

ka Bilkenti Ülikool, kuhu lähen Erasmuse programmiga.

Kas on ka mingeid toetusi, mis aitavad vahetusõpilastel hakkama saada?

Suveülikooli eest õppemaksu maksta ei tulnud, kuna tegemist oli partnerülikooliga, kõik muud kulud, näiteks majutus ja söök, tuli endal tasuda. Türgi lähen aga Erasmuse programmi kaudu, kus on olemas spetsiaalne stipendium, mida kõik, kes välismaal õppida soovivad, taotlema saavad.

Kas sa oskad ka norra ja türgi keelt?

Päris ausalt öeldes, ega norrakatega väga kokku ei puutunud, enamiku aega suhtlesin inimestega teistest riikidest. Norra keelest jäi meelde ainult üks lause: „døren nå lukkes”. Mis tähendab, et ukсед sulguvad, seda kuulsime metroos sõõgi alla ja sõõgi peale. Türgi keele tahaks küll selgeks õppida.

Kuidas sa arvad, mis on oluline teada, et minna õppima välismaale?

Kindlasti oma võimalusi, rahvusvaheliste suhete osakonna asukohta ja julget pealehakkamist.

Millised on erinevused EBSi ja Norra kooli vahel?

Seltskond Norras oli kindlasti hulga rahvusvahelisem. Kokku oli meil kolm õppejõudu, kellest üks oli Norrast ning teised kaks olid Indiast ja Kanadast. Norra elu on aga mitmeid korda kallim kui Eestis. EBSi asukoht on kindlasti parem, kuna asub täpselt kesklinnas. EBSis õpetavad oma valdkonna parimad professionaalid. Õpin koos tudengitega, kes on tegijad juba praegu ja samuti tulevikus. Iga inimene, kes EBSis töötab, on pühendunud sellele, et sind tekkiva küsimuse puhul aidata, ning hoolitseb ka selle eest, et alati lahkusid rõõmsas tujuis.

Ljubljana Summer School 2009.

Mis on suveülikool?

Suveülikool (Summer University - SU) on üks AEGEE populaarsematest projektidest, mis toimub juba aastast 1988, pakkudes igal suvel juunist oktoobrini ligi 90 erinevat üritust, hõlmates 160 AEGEE haruorganisatsiooni üle Euroopa. Sellesse on kaasatud kuni 5000 tudengit rohkem kui 40-st Euroopa riigist, Portugalist Aserbaidžaanini, Soomest Maltani.

Suveülikoolid on mõeldud edendamaks kultuurivahetust, vastastikkust arusaamist, keeleoskusi (ja selle tähtsust isiksuse arengus), aktiivset kodanikkonda, eemaldades rahvuslikud tasandid, eelarvamustest üle saades ja Euroopa tunnet kasvates.

Suveülikool on paljudele AEGEE aktiivsetele liikmetele lävepakk AEGEE ellu - just seal avastavad paljud noored AEGEE võlu ja kogevad paljuräägitud, kuid sõnades seletamatut AEGEE *spirit*'it.

Suveülikooli võlu võib mõneti ehk seletada

asjaoluga, et selles osalejad ei tunne end mitte turistide, vaid sõpradena. Suveülikooli minnes võib unustada igavad turismibrošüürid ja -reisid ning valmistuda tõeliseks kultuurikogemuseks kohalike AEGEE-lastel abil. Umbes kaks nädalat kestva suveülikooli lõpuks on osalejad lisaks kultuurikogemusele rikkamad ka paljude uute sõprade näol üle Euroopa.

Ometi ei ole AEGEE suveülikooli puhul tegu tavalise õppimisega: pigem toimub seal teadmiste omandamine läbi aktiivse tegutsemise: suveülikool annab võimaluse suhelda noortega erinevatest riikidest ning saada teadmisi külastatud maa kultuurist ja elanikest.

SUVEÜLIKOOLIDE TÜÜBID:

Keelekursus (Language Course)

Kestus: 2 nädalat

Keeletunnid: vähemalt 16 tundi

Hind: max 70 eurot nädalas**

Lisaks keeletundidele toimuvad ka ekskursioonid, tutvumine kohaliku maa ja

kultuuriga, meelelahutusprogramm

Keelekursus+ (Language Course Plus)

Kestus: 2-4 nädalat*

Keeletunnid: vähemalt 20 tundi professionaalsete õpetajate abiga

Hind: max 90 eurot nädalas**

Lisaks keeletundidele toimuvad ka ekskursioonid, tutvumine kohaliku maa ja kultuuriga, meelelahutusprogramm

Suvekursus (Summer Course)

Kestus: 2-4 nädalat*

Loengud/workshopid: pigem praktiline kui teoreetiline õppimine toimub vähemalt 10 tunni jooksul

Hind: max 70 eurot nädalas**

Suvekursuse teemad võivad olla väga erinevad. Põhiliselt keskendutakse ühele konkreetsele aspektile kohalikust kultuurist. Teemade seas on mõneks näiteks äri, keskaeg, ajalugu, sport, seiklus, veemaaailm, mütoloogia, kirjandus, muusika, film, fotograafia ja mängud

Summer university in Slovenia

Riina Koris

University of Ljubljana in Slovenia has a fascinating tradition of organizing a three-week summer school for both local and foreign students. During this year's summer university, I, too, had a responsible but pleasant role to fill, for in addition to the international student body, the professors, too, came (and always come) from different countries. In terms of students, it would be difficult to point out a country in Europe no one came from and even though some nationalities tended to dominate (the Portuguese, for example), the ensemble was enriching.

During the three weeks the participants had the possibility to choose up to two subjects and in case the final grade was positive, the credits are transferable. However, to ensure that the experience was not only academic, the host university made a lot of effort and did its very best to make it a memorable

three weeks for everybody. In addition to the classical academic lectures, the students visited local large and not so large enterprises and extracurricular activities were plentiful both during the week as well as week-ends. At times one could feel that there was not enough time to breathe. During the week-ends there were various outings either to the mountains, where one could raise the level of adrenalin while white-water rafting, or to the seaside, which is no more than 42 km long, and to the surrounding charming small "Italian" cities. We were also roaming around in a 6-kilometer-long natural cave and the boldest even had the possibility to hang over an abyss.

To those who have never been to Slovenia before, I would like to say that in addition to the "sexy" Frances, Italies and Spains, it is definitely a country worth visiting. It lies in Eastern Europe, yes, but this is far as it has anything to do with the word "Eastern". While walking its fairytale streets, you will find the people rather Mediterranean, the dishes

delicious, the wines as good as they could possibly come, and while observing people, one notices that, unlike many nationalities, they, too, are of the opinion that there is more to life than just working and studying.

I would also like to mention that the country is shamefully varied – mountains, ski slopes, vineyards and the seaside. And should you find Slovenia too small for three weeks, you can jump on one of the numerous trains that take people in literally no time to such dream-cities as Vienna, Budapest, Venice, Trieste, Bologna.

At this point I suggest all current and future students seriously consider joining the three-week summer university, for in addition to the subject(s) that you decide to choose, you will most definitely acquire a whole armful of new friends-acquaintances-contacts, study in an international environment and make good friends with a country which, once you have visited, you will most definitely want to revisit.

Parvematk 2009

Annika Neumann

Suvi on selline aasta-aeg, mil inimesed üritavad võtta sellest kõike, mida võtta annab. Paljud lähevad reisima ja maandavad nii oma reisihiimu, kuid üks ebsikatest, Annika Neumann ja tema sõber Sven Eiche, otsustasid korraldada midagi uut ja teistsugust – parvematka. Parvematk toimus Valgast Kõrgeperve lähedalt mööda Koiva jõge Lähti Cēsiseni.

Kuidas tuli selline mõte korraldada parvematk?

Idee tuli Svenilt, kes tahtis seda juba ammu teha, kuid puudus aeg ja kõik vajalik korraldamiseks. Niisiis hakkasime juba maikuu otsima inimesi, kes oleksid nõus kaasa tulema. Polnud üldse üllatus, et paljud hakkasid selle mõtte peale naerma ja arvasid, et nad ei pea seal isegi kahte päeva vastu, kuid üllatus-üllatus – kokku olime matkal kuus päeva, 13.–20. juunini.

Esimised kaks päeva ei vedanud ilmaga üldse, sest kogu aeg sadas vihma. Kui sõit algas, siis nägi parv välja nagu prügimägi, sest kõik kotid ja karbid olid pakitud mustade prügikottide sisse, et need märjaks ei saaks. Esimene päev oli ka murdepunk, kuid pidasime koos ühise toetuse ja julgustusega lõpuni vastu.

Parvetajaid oli kokku seitse – kaks tüdrukut

ja viis poissi. Kõik olid pärit Valgast. Parve pindala oli 12 ruutmeetrit. Arvestades ka ruumi asjadele, teeb see ühe inimese kohta oli kokku umbes ühe ruutmeetri. Parve ehituse eest vastutas Sven. Parve ehitamiseks oli kasutatud OSB-plaate ja penoplasti, kruve ja laudu. Toitu ja joogivett oli parvel küllaga ning lisaks oli kaasas veel umbes 40 latti, sest suuremates kohtades, nagu Strenši ja C sis, käisime poes asju juurde ostmas.

Milline oli parve päevakava?

Päevad parvel möödusid huvitavalt: kes tegeles aerutamise, kes luges, kes nikerdas, kes tegi patareidest mobiililaadija, kes pesi pead, kes tegi trenni. Loodus Koiva jõe ääres on fantastiline: liivased kaldad, madal

Loodus Koiva jõe ääres on fantastiline: liivased kaldad, madal vesi, männimetsad. Parvetajad seadsid oma päevaplaani paika sõltuvalt sildadest. Iga päeva eesmärk oli õhtuks jõuda järgmisest sillast läbi ja randuda.

vesi, männimetsad. Parvetajad seadsid oma päevaplaani paika sõltuvalt sildadest. Iga

Tõsine veepuhkus, siin veel kodumaa vetes.

päeva eesmärk oli õhtuks jõuda järgmisest sillast läbi ja randuda. Sildade vahe oli umbes 30 km. Juba kolmandal päeval hakkas päike endast märku andma, kuid sellegipoolest saadi veel rahet kaela.

Kolmanda päeva lõpus jõudsid parvetajad sauna, mis oli väga ilus ja koos magamisruumiga. See oli nagu spa, sest seal said nad kõik asjad ära kuivatada, samuti parve, ning ennast inimese moodi ära pesta. Sõbrad Valgast töid juurde veel penoplasti. Selleks ajaks olime maha sõitnud umbes 100 km. Edasi

olid ilmad väga ilusad ning pärast Strenšit hakkasid tulema ka ilusad liivaperved ja muud vaatamisväärsused. Ööd möödusid kas siis maal või vees. Mängisime kas kaarte või Aliast, väga tihti laulsime ja rääkisime õudusjutte. Kolm viimast päeva ööbisime parve peal. Ööseks tegime koormakatetest telgi ja kaasas oleva propaangaasipliidiga süüa. Magamist iseloomustas ütlus – nagu kilud karbis. Tööjaotus parvel oli hästi organiseeritud: neli inimest aerutasid, tüdrukud koristasid ja tegid süüa, üks poistest püüdis kala. Kuid vahepeal kui vool ennast ise kandis, lugesime raamatuid või mängisime jälle Aliast. Üks parimatest hetkedest parvel oli see, et kui oli päikseline ilm ja juba õhtu, siis kõik magasid parvel ja parv ise triivis. See oli väga ilus vaikuse hetk ja väike puhkepaus.

Kas tuli ka ette ohtlikke olukordi?

Kõige suuremaks katsumuseks oli Valmieras tehiskärestiku ületamine, sest vee all oli palju kivisid ning arvasime, et parv seda üle ei ela,

Annika koos kaaslastega parvel.

Vaikus enne tormi, juunis sadas palju vihma ja Koiva veetase oli pea meetri tavalisest kõrgem.

kuid läks õnneks. Nimelt oli just juuni see kuu, kui sadas palju vihma ja Koiva veetase oli pea meetri tavalisest kõrgem.

Valmieras tutvusime ka kohalikega, nimelt saime tuttavaks Valmieras toimuvate ürituste

Tööjaotus parvel oli hästi organiseeritud: neli inimest aerutasid, tüdrukud koristasid ja tegid süüa, üks poistest püüdis kala. Kuid vahepeal kui vool ennast ise kandis, lugesime raamatuid või mängisime jälle Aliast.

peakorraldajatega, kes andsid parvetajatele kaardi ja näitasid, kus on ohtlik ööbida ja kus ei ole, pakkusid ise ka öömaja. Nad väitsid, et pärast Valmierat, esimest silda, tuleb n-ö bandiitide küla, kuhu nad kindlasti ei soovita ööbima jääda, sest nad varastaksid kõik asjad meilt ära. Seda on ka varem seal juhtunud. Seega mõõdus see päev eriti kaua, umbes südaööni.

Suhtlemine võõramaalastega toimus ainult vene keeles ja vahepeal mõõdusid parvest ka mitmeid kanuutajad, üks oli isegi sakslane ning ta väitis, et see ongi tema hobi – Euroopa jõgesid mööda kanuutada. Matka ajal oli kõige segavam tegur sääsed, sest neid oli väga palju ja nii mõnigi parvetaja sügeles kuus päeva järjest.

Milliseid iseärasusi parvel leidus?

Parve üheks huvitavaks lisaks oli parve taga köie küljes kaasa ujuv õhkkumm, mille sees olid joogiveekanistrid, et need soojaks ei läheks. Üks väga leidlik asi parvel oli oma külmkapp, mis oli tehtud vanast puukastist, millele voodriks penoplast, sest see hoiab hästi temperatuuri – nii hoidsime parvel toitu. Kõige huvitavam vaatepilt oli see, kui parve peal tehti väikse ufoga grilli. Matkal oli kaasas ka oma muusikakeskus, mis oli valmistatud vanast kõlarist ja kast ümber löödud ning

läbi MP3 mängis muusikat. Parve ankruks oli köie külge seotud suurem labidas, mida oli hea maa sisse lüüa.

Kas matka ajal juhtus ka mingeid äpardusi?

Mitugi. Juba esimese päeva lõpul, kui randusime ja lõkke üles tegime, hakkasime riideid ja saapaid kuivatama. Tuul oli sellel õhtul väga kõva ja maha põles mitu paari sokke ja üks pusa sai kannatada ning ka ühed jalatsid läksid põlema. Ju vist taheti asjad nii kiiresti kuivaks saada, et pandi liiga lõkke äärde.

Teine äpardus oli, et esimesed kolm päeva oli parv vett täis, sest penoplasti kiht parvel oli liiga õhuke, kuid kolmandal päeval saime seda juurde ja siis ei näinud parv enam vett.

Kolmas kõige suurem äpardus oli see, et

üks parvetajatest tahtis hakata panema oma fotoaparaati taskusse, kuid kahjuks pani ta selle taskust mööda ja see kukkus vette ja järele minna enam ei saanud, sest seal oli vesi umbes neli meetrit sügav ja väga hägune. Parvel valitses pärast tunniajane vaikus.

Milline nägi välja matka viimane päev?

Algselt oli plaan parvetada Riia lahte välja, kuid juba kolmandal päeval sai selgeks, et selleks ei kuluks mitte kuus, vaid kümme päeva. Seega otsustasime lõpetada C sises, umbes 40 km enne Siguldat. C sisesse jõudsimel lõunaks kohale ja randusime silla juures liivakaldal ja kutsusime autod järele. Autod jõudsid koos kāruga C sisesse alles õhtul kell viis. Seni käisime kohalikus poes, tegime süüa ja poisid tegid õhkkummi pealt tagurpidi saltohüppeid.

Nende juurde tuli üks mees, kes palus, et nad annaks talle helistada, sest ta on eksinud ning nad loomulikult andsidki. Mees lubas, et paari tunni pärast tuleb ta tagasi ja tänab neid. Parvetajad loomulikult seda ei uskunud. Vahepeal nägime sillal gruppi inimesi. Arvasime, et nad on lätlased, kuid tuli välja, et hoopiski eestlased, kes tegid jalamatka Tartust Riiga. Paari tunni pärast oli seesama mees tagasi ja tõi meile suure pulga vorsti ja 2l Läti kalja ning tänas veel. Kui autod lõpuks järele jõudsid, oli parvetajatel kahju lahkuda, sest oli tekkinud ju selline harjumus parve peal elamisega ja inimestega.

Tervet elamust on väga raske sõnadesse panna, sest see tuleb ise läbi elada, kuid Annika ja Sveni sõnul hakkavad nad igal aastal parvematka korraldama, sest nüüd on huvilisi tekkinud väga palju. Parvematk oli ka tõestus teistele, et kui ikka väga tahetakse, siis saadakse asi ka tehtud – läbi raskuste tähtede poole. Parvematk on selline matk, mis jääb meelde terveks eluks!

Kogu matkaseltskond parvel.

Kuidas möödus üliõpilasesinduse suvi

Liisa Toomlaid

Alanud on september ja seljataga on suvi, mis toob nii mõnelegi mõnusa naeratuse näole, kui seda kõike meenutab. Nagu kindlasti kõik teavad, on meil ülimalt töökas ja rõõmsameelne üliõpilasesindus, mille esindajad veetsid oma suve väga aktiivselt ringi siblides ja nüüd oma tegemistest teilegi räägivad.

Kuidas suvi möödus?

Linda: Suvi möödus ringi trippides – Soome, Stockholm ja Eestis igal pool... Suvi oli väga meeldiv, soe ja ilus ning muidugi sai sõpradega käia igasugustel üritustel. Kõige meeldejäävam oli Madonna ja meie ÜE tripid ning muidugi Pärnu, mis on koos sõpradega iga-aastane käik.

Kristi: Siimaani on möödunud hästi. Seekord

Linda Üliõpilasesindusega Hiiumaa väljasõidul.

veetsin kogu suve Eestis. Nädalavahetustel sai palju ringi reisitud. Nägin esimest korda elus ka Peipsi „merd“-järve. Meeldejäävaim oli surfilaager, kus siras päike ja puhus mõnus briis. Veel jäi meelde seik Peipsi ääres: ühte väikesesse külla kuivi jalanõusid ostma minnes küsis mu väiksem vend, et kus siin Vans'i pood on – oli naljakas küll.

Edward: Suvi möödus suurepäraselt ja tegevusrikkalt. Sai reisitud, puhatud, esinetud ja uusi tutvavaid soetatud. Suvi oli küllaltki reisimaiguline, sest ühe koha

Kristi Saaremets Nõva surfilaagris.

peal sai ikka väga vähe oldud. Suve alguses läksime üliõpilasesindusega Rootsi, pärast seda Hiiumaale. Sellel suvel sai palju Lõuna-Eestis ringi sõidetud, sealne loodus on fantastiline. Juuli lõpus käisime EBSi kammerkooriga Kihnus ja Ruhnus ja siis pärast seda kohe „Sillervo“ kooriga tuli Soome, Rootsi ja Gotland. Võib öelda, et igav ei olnud sellel suvel ükski päev. Üheks meeldejäävamaks seigaks võib nimetada kammerkoori väljasõitu Kihnu ja Ruhnu ja just seda momenti, kui tuli välja, et laeva kütus oli otsa saanud ja laevareis kestis 8 asemel 16 tundi. Just see vabas õhus ja tähistaeva all magamine jääb kauaks meelde.

Liisi: 2009. aasta suvi möödus tegusalt ja kiirelt nagu alati. Sel suvel otsustasin reisida mööda Eestit ja olla looduses nii palju kui võimalik. Käidud sai Hiiumaal, Pärnus, Jõgeval, Türil ning tulemas on veel pikem reis ümber Eesti ning sõit Saaremaale, Võrru ning Soome. Üritustest sai külastatud laulupidu, Õllesummerit, Warmdusherit, mootorratturite paraadi, Madonna kontserti jne. Kõik see toimus lõbusalt sõprade seltsis ning absoluutselt ilma probleemideta! Vaatamata töölkäimisele sain enda arvates kõik oma plaanid ellu viia ning ega siis suvi pole ainuke aeg, kus saab lõbutseda – oma elu tuleb igal ajal huvitavaks teha!

Ikevald: Eestis sai ringi reisitud – näiteks sai käidud jalgrattamatkal läbi Pärnu-Saaremaa-Hiiumaa-Haapsalu. Muhumaal sai külastatud

Liisa Toomlaid Naissaarel.

jaanilinnufarmi, kus oli ka kanguru! Lisaks sai käidud Rootsis lõbustuspargis, kus oli 80 m kõrgune torn. Atraktsioonil veeti sind aeglaselt üles, nii et oli näha kogu linn ja siis äkki tundsid, kuidas hakkad laskuma.

Liisa: Suvi oli vahva. Sai käidud jahiga sõitmas, Pärnus tsillitud, Lõuna-Eestis jauratud ja jne. Üldiselt jäi kõige enam meelde jaanipäev ja jahiga merel käik. Jaanipäeval käisime Lõuna-Eestis Võru külje all Veemäel, mis on

Liisi arvates pole suvi ainuke aeg, kus saab lõbutseda.

super koht, et sõpradega mõnusalt aega veeta. Jaanipäeval oli seal päris suur üritus, mis kestis ikka järgmise päevani. Jahiga Naissaarel oli ka vahva, sest seal sain näha hullunud oravat, Peedu rongiga sõita ja ta baaris möllatud ja muidugi sai nii-öelda telgi „mõnud“ ära proovitud. Ega suvi polegi midu suvi, kui kas või ühte korda telgis ei maga. Jahiga sai muidugi natukene loksutada ka, sest suvi oli suhteliselt heitliku ilmaga. Jahile minnes paistis muidugi päike, aga merel oli ikka korra maru kõhe tunne. Kahjuks saab see suvi alati nii kiirelt läbi, aga samas on mul väga hea meel, et kooli saab.

Mida soovid uueks algavaks kooliaastaks kaastudengeile?

Linda Eichler: Jõudu ja jaksu ning palju ettevõtmisi ja suurt teotahet!

Kristi Saaremets: Ilusat algavat kooliaastat!

Edward Rebane: Püüdke kooliaega samamoodi nautida kui vaheaega suvel.

Liisi Poomann: Et kõik unistused saaksid teoks!

Ikevald Rannap: Ambitsioonikust ja julget pealehakkamist!

Liisa Toomlaid: Kuhjaga rõõmu!

Ja nii see suvi otsa saigi. Ärge kurvastage, sest mis saaks olla veel mõnusam kui alustada uut kooliaastat oma kallite sõprade ja õppejõudude seltsis. Edukat uut semestrit, vähem vingumist ja hästi palju rõõmsaid nägusid, nagu meil EBSis kombeks on!

Edward koorilaagriga merel.

Õppides Austraalias Monashi Ülikoolis

Liisa Toomlaid

Suvi on läbi, sügis ukse ees ja uus kooliaasta alanud! Nagu igas Tudengilehes, kirjeldame ka septembri numbris ühe huvitava persooni elu välismaal. Seekord intervjuerisime väga tublit ja aktiivset neiut Kaisa Vainot, kellel jagus julgust proovida ära elu Austraalias.

Milleks otsustasid Erasmuse programmis osaleda?

Kuna Monash on Austraalias, siis see programm Erasmuse alla ei liigitunud, vaid tegu oli kahepoolse partnerlusega ja eriprogrammiga. Otsustasin programmis osaleda, sest esiteks on välisvahetus mu õppekava osa ja teiseks oli see hea võimalus end võõrkeskkonnas proovile panna. Minu jaoks oli oluline kogeda ka ühe maailma tippülikooli loenguid.

Miks valisid Austraalia ja kaua seal elasid?

Kuna olin eelnevalt juba õppinud ja elanud ühe aasta Šveitsis Genfis ja Euroopas suhteliselt palju reisinud, siis oli kuidagi loomulik valida midagi väljaspool Euroopat. Samas tahtsin, et saaksin õppida arvestatavas inglise keeles.

Kaua eemal viibisid?

Olin ära kokku seitse kuud, kuid õppetöö oli vaid neli kuud. Enne ja pärast reisi tegin peatusi Tais, Kuala Lumpuris ja Balil.

Kus linnas elasid?

Elasin Melbourne'is, mis on suuruselt teine Sydney kõrval.

Kas koolis oli palju vahetustudengeid?

Arvestades ülikooli suurust (50 000), oli vahetusüliõpilasi suhteliselt vähe – 200.

Kaisa Vaino

Vanus: 22

Kool, kus Austraalias õppisid: Monash University

EBSiS õpid: International Business Administration, lähen 3. kursusele

Fotod: erakogu

Kaisa oma uute sõpradega, keda oli Monashi ülikoolis USAst, Malaisiast ning suur hulk Euroopast.

Olin ära kokku seitse kuud, kuid õppetöö oli vaid neli kuud. Enne ja pärast reisi tegin peatusi Tais, Kuala Lumpuris ja Balil.

Esindatud oli ikka terve maailm, aga mina olin ainuke eestlane. Palju inimesi oli USAst, Malaisiast, vist seetõttu, et Monashil on üks *campus* seal, ja teisi asiaate. Teine suur grupp olid eurooplased, eesotsas hollandlaste, sakslaste ja skandinaavlastega.

Kas see oli esimene kord, kui elasid ja õppisid välismaal?

Ei olnud, pärast põhikooli elasin aasta Šveitsis. Sain prantsuse keele diplomi Genfi Ülikoolist.

Kas Austraalias kohtasid ka teisi eestlasi?

Austraalia on eestlaste seas ikka väga populaarne. Kohtusin paljude *backpacker*'itega, kes olid seal *Working Holiday Visa*'ga. Samas ei tahtnud ma ennast väga eestlaste seltskonnaga piiritleta ja põhiliselt suhtlesin ikka teistest rahvustest inimestega.

Kas Austraaliasse on kerge õppima minna?

Esmapilgul tundus lihtne. Natuke bürokraatiat oli, eelkõige Monashi poo-le peal, kuna

tegu on siiski tohutul suure ülikooliga. Pettumuse valmistas ka see, et kõigest kuu enne kandideerimistähtaega sain teada, et mul polegi võimalust võtta

ainepunkte *Faculty of Economics and Finance*'ist. Enne minemist oli eesmärk võtta võimalikult palju rahandusaineid, kuid meil on leping vaid *Faculty of Arts*'iga. Austraalia hindamissüsteem on väga erinev meie omast ja süsteeme ei saa väga võrrelda. Loodan, et punktide ja hinnete ülekandmine mu toredale välisvahetusele natuke tumedat lõppu ei pane.

Kas Austraalias on praeguses majandusolukorras elu lillelisem ja parem kui Eestis?

Austraaliasse jõudis GFC (ehk *Global Financial Crisis* – nii nimetavad austraallased praegust finantskriisi, nad armastavad ju lühendeid) teatud hilinemisega ja seal oli see palju leebem. Siseprodukt oli vist natuke miinuses vaid kaks kvartalit ja nüüd juba taas tõusuteel. Oli ka väike töötuse tõus, kuid kuna Austraalia majandus toetub Euroopast väga erinevatele taladele ja neil on palju loodusressursse, siis kriis neid nii sügavalt ei puudutanud. Samuti oli Austraalia valitsusel ja majandusteadlastel rohkem aega end ette

Austraaliasse jõudis GFC (ehk *Global Financial Crisis* – nii nimetavad austraallased praegust finantskriisi, nad armastavad ju lühendeid) teatud hilinemisega ja seal oli see palju leebem. Siseprodukt oli vist natuke miinuses vaid kaks kvartalit ja nüüd juba taas tõusuteel.

valmistada. Seega erilist meeleolumuutust ma seal ei märganud, inimesed on üldiselt palju positiivsemad ja *no worries* hoiakuga.

Paljud tudengid kaaluvad enne mitu korda, kui välismaale õppima lähevad, sest majanduslik olukord ei ole just kõigil kiita. Kuidas oli sinul? Kas sul õnnestus ka kooli kõrvalt töötada?

Jah, Austraaliasse minnes ei õnnestunud mul leida ühtegi programmi, mis sedasorti vahetust toetaks, samuti ei saa ju Erasmuse raha. Aga Austraaliasse mineku võimalus oli juba EBSi astumisel minu jaoks üks kriteeriume, nii et olin selleks ennast pikalt ette valmistanud. Elu-olu ei ole üldiselt kallim kui Eestis, kuid lisaraha on vaja lennupiletite ja reisimise jaoks. Kuigi enamik vahetusõpilasi ei töötanud, ei suutnud ma lihtsalt pooled päevad lihtsalt nn hängida ja otsisin kiirelt kodukoha lähedalt välja tore kohviku, kus siis töötasin ca 20–25 tundi nädalas. Austraalias töötavad kõik üliõpilased kuskil baarides, restoranides, kohvikutes ja väga muud sorti tööd on raske saada.

Austraalias on kindlasti väga palju vaatamisväärsusi. Milliseid neist

Vaikse ookeani paradiisirand Austraalias.

paljust jõudsid sina kaemas käia?

Tegin oma kohustusliku Sydney silla ja ooperimaja tuuri ära, samuti oli superelamus Great Ocean Road.

Kas sul õnnestus ka ringi reisida?

Easter break'i ajal rentisime auto ja sõitsime Adelaide'ini välja, nägin ära kangurud ja koalad ja lõputud kõrbemaad. Päris

palju sain ringi vaadata Melbourne'i ümbruses: Phillip Island, Torqey, viinamarjaistandused, Grampiansi park. Austraalias proovisin muidugi ära ka surfamise, millest kohe sõltuvusse sattusin. Käisin ka surfilaagris, mille korraldas Monash Exchange Society. Enne Austraaliasse jõudmist tulin Taist läbi ja pärast peatusin surfiparadiisis Balil kolm nädalat.

Kas sinu ülikoolis Austraalias oli sul ka tuutor, kes sind aitas elukoha leidmisel ja sisselamisel?

Põhimõtteliselt olid ainult nende koordinaa-

Austraalias proovisin muidugi ära ka surfamise, millest kohe sõltuvusse sattusin. Käisin ka surfilaagris, mille korraldas Monash Exchange Society. Enne Austraaliasse jõudmist tulin Taist läbi ja pärast peatusin surfiparadiisis Balil kolm nädalat.

torid, kes alguses ka paberimajandust ajasid. Seal tegutses vahetusõpilastega Exchange Society, kuid tuutoreid polnud, võrreldes EBSi süsteemiga kanti vahetusõpilaste eest vähem hoolt. Põhimõtteliselt oli Facebook ainuke võimalus erinevatest üritustest teada saada.

Milliseid üritusi teile, vahetustudengitele, seal korraldati?

Alguses oli *induction week*, kus siis tehti puust ja punaseks selgeks kõik elu-olu ja õpinguid puudutav. Aeg-ajalt korraldati erinevaid väljasõite ja teemapidusid, millest

Monashi ülikool.

siis väikese tasu eest sai osa võtta.

Milline oli kõige meeldejäävaim seik?

Üks meeldejäävamaid seiku oligi surfilaager, mis ei piirdunud ainuüksi surfamisega, vaid ka eriti kohaliku õhtuse diskoga. Olime pisikesel saarel Melbourne'i lähedal.

Nii kaugel ja nii kaua elades tekib kindlasti ka koduigatsus. Kuidas oli sinuga?

Koduigatsust ei tekkinud. Olen vist juba nii karastunud ja teadsin täpselt, mida oodata, eks loomulikult on alguses raske võõras keskkonnas, kuid austraallased ja sealne suhtumine on väga soe ja sõbralik.

Millist kogemust/kogemusi pead kõige väärtuslikumaks?

Kogu kogemus oli üliväärtuslik, uued olukorrad ja inimesed sunnivad sind kohanduma ja see on isemoodi enda avastamine, et piirid on lihtsalt meie endi peas.

Mida soovid EBSi tudengitele algavaks kooliaastaks?

A-sid ja B-sid

Ka mina soovin teile kaunist algavat semestrit ja palju häid hindeid. Ärgem unustagem, et meil kõigil on võimalus osaleda Erasmuse programmis, mis pakub tudengeile ühe või kaks fantastilist semestrit välismaal. Kui sa arvad, et oled valmis veetma aega surfates, Eiffeli torni imetledes, suusatades, muidugi õppides parimate professorite juures jne, siis programmis osalemiseks pöörduge Eve Müüri poole, eve.myyr@ebs.ee, 665 1369.

Esinduskogu väljasõit Hiiumaale

12. juunil käisid aktiivsed ebsikad Hiiumaa väljasõidul uusi mõtteid kogumas. Üheskoos võeti osa nii kirve loopimisest, orienteerumisest kui ka surfamisest.

EBSi Lahtiste Uste Öö

13. juulil toimus EBSi Lahtiste Uste öö – vabariigi kõige targem öö. Kui teised koolid korraldavad lahtiste uste päevi, siis EBSis toimus üritus õhtul, mis loob mõnusa meeleolu ning soodustab vabas vormis suhtlemist.

Fotod: Ruth Sotnik

vaata lähemalt www.ebsikas.ee/galerii.

Tudengiristsõna

✘	Üliõpilas-organisatsiooni liige	Vaap	Ajaühik (lühend.)	Orlovi ... (hobuse-tõug)	Umbes	Antimon									
Vältus															
... Sharif					Veregrupp	VASTUS									
Terminatiiv						Muusika-stiil									
Polüteh-niline Instituut			Humorist	Loote turvapaik											
Preesens															
Reede		Islami tudengi püha linn "Elujuäämi-se õpetuse" autor					Tennisist	Tudengit kosutav puhkus	500.	Lennuki-mark	Sõna muute-vormistik	Nele-... Vaiksoo	Hurtsik	Renault ...	
Lahti						Tunnustav dokument									
Nõnda				...seelik	Kurjus					Veevall	Elamu				
Kinni-toppimine											Raadio-jaam ... FM	Ei sündivat ka tudengil patta panna			
✘	Kondine	Justnagu veesõiduk					Kadi Kuus ... Kerttu Rakke	Kääne (lühend.)						Anno	Linn Suur-britannias
Piko-meeter			Gaia (2 tähte)	Rasvatao-line nõre										Prants. k. eessõna	Säästva Eesti Instituut
Vääris-asjade kogum					Jah (itaalia k.)	Tähed vene auto numb-rimärgil			Vanasti	Koera tervitus					
Reaumur		Endine pinnamoot	Extended play								Maa-Ultra Light				Einstein
Vulkaan, mille jalami Sparta-cus omale poolehoid-jaid kogus							Spordiala	Ehk							
✘	...nuga						Muusikali "Oliver ja Jennifer" autor							EESTI RAHVA RISTSÕNAD	
														RISTIK	

Üliõpilasesindus annab nüüdsest tudengitele lugemissoovitusi:

Russ Whitney "Kuidas kinnisvara aitab jõukaks saada?" Väga praktiline lähenemine sellele, kuidas alustada kinnisvarasse investeerimist.

Spencer Johnson "Jah või Ei" Raamat räägib sellest, kuidas iga päev teha paremaid otsuseid ning seda nii tööl kui ka kodus. Meeldis jutuke, kuidas noor koolihakatis tuntud äri-meestega ja muidu haritlastega matkale läks ning sealt õppis.

Kjell Nordström, Jonas Ridderstrale "Pöörane Äri" Nagu nimigi ütleb, on tegu täiesti pöörase raamatuga, mis kirjeldab väga ilmekalt, kui pöörases maailmas me elame. Raamatu juures meeldis just see, kuidas pöörati ümber mitmed üldlevinud arusaamad.

LOOKS LIKE A MOVIE STAR

welcome party
2009

EBSIKAS

Place: Club Spider

Date: September 11

Time: 22.00

Dresscode: Movie Stars

DJ: Sin-Sin from EBS

Surprise Performers and Games

With Ebsikas Card 75.-

Without Ebsikas Card 100.-

On the spot 125.-

www.ebsikas.ee

Estonian
Business
School

